

ARTYKUŁY

Jolanta Gwioździk

Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej
Uniwersytet Śląski w Katowicach, Katowice, Polska
jolanta.gwiozdzik@us.edu.pl

Benedictina tynieckie w zbiorach lwowskich

Abstract

Benedictina from Tyniec in Lviv Library Collections

Manuscripts and printed books have been created, copied and gathered in Poland's oldest benedictine abbey in Tyniec for centuries. The decision to dissolve the monastery resulted in scattering this rich and unique collection. Some of them were transported to the Lviv University Library in the years 1818-1819, others were destroyed by fire in 1848. Other manuscripts and books were handed down to Tarnów. Part of the University Library's collection were also transported there. Other documents went to various institutions' libraries and to private individuals. Remaining catalogues indicate the resource and organisation of the Tyniec library. In the article the the catalogue from the year 1787. Selected manuscripts and books that are to date in Lviv's archive and libraries were presented.

Key words: Benedictine – Tyniec – Tarnów – Lviv University Library – old prints – manuscripts.

Słowa kluczowe: benedyktyni – Tyniec – Tarnów – Biblioteka Uniwersytetu Lwowskiego – stare druki – rękopisy.

Historyczne księgozbiory zakonne należą do kolekcji, które w końcu XVIII i w XIX stuleciu w wyniku prowadzonych w całej Europie kasat ulegały, na nieznaną wcześniej skalę, planowemu, systematycznemu przemieszczaniu, rozpraszaniu, a nawet dewastacji¹. Obecnie fragmenty daw-

¹ Ostatnio problem dziejów i rejestracji tych zbiorów podjęto w projekcie „Dziedzictwo kulturowe po klasztorach skasowanych na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej oraz na Śląsku w XVIII i XIX w.: losy, znaczenie, inwentaryzacja” (11H 11 021280). Tym zagadnieniom jest także poświęcona seria wydawnicza związana z projektem oraz czasopismo „Hereditas Monasteriorum”.

nych biblioteki zakonnej są przechowywane w bibliotekach państwowych, w zbiorach wielu instytucji i u osób prywatnych, a stan posiadania niektórych konwentów poświadczają jedynie źródła archiwalne.

O takiej sytuacji można mówić w przypadku biblioteki najstarszego na ziemiach polskich opactwa benedyktynów w Tyńcu, które funkcjonowało od XI w. do czasu oficjalnej kasaty 8 IX 1816 r. (jej zatwierdzenie nastąpiło 2 II 1817)². Do częściowego rozproszenia księgozbioru mogło dojść jeszcze przed kasatą, gdy dostęp za klauzurę miały osoby z zewnątrz: w 1813-1814 r. w Tyńcu umieszczono szpital wojskowy, a chorzy leżeli także w pomieszczeniach biblioteki. Dodatkowo klasztor był w tak złej sytuacji finansowej, że mnisi zdecydowali się na sprzedaż części cennych kodeksów³. W 1814 r. Stanisław Kostka Zamoyski nabył m.in. rękopis „Antiquitates Iudaice” Józefa Flawiusza (ufundowany przez opata Macieja ze Skawiny i kopiowany w 1466 r. przez organistę Macieja), brewiarz z XV w., komentarze biblijne z lat 1448-1449 oraz sakramentarz (za który zapłacił 1000 zł)⁴. W 1818 r. rękopisy te przekazał do zbiorów Biblioteki Ordynacji Zamojskiej (od 1946 r. są w Bibliotece Narodowej w Warszawie)⁵. Po zniesieniu opactwa dokumenty pergaminowe i rękopisy chciał przejąć Józef Maksymilian Ossoliński⁶, lecz władze zadecydowały o włączeniu biblioteki i archiwum benedyktynów do zasobów Biblioteki Uniwersytetu Lwowskiego. Z relacji Ambrożego Gra-

² Dokument zob. BJ, rps 5376 IV. W tym czasie biblioteka liczyła ok. 400 rękopisów i 4000 druków, a w archiwum znajdowało się ok. 400 dokumentów, zob. *Wspomnienia Ambrożego Grabowskiego z ilustracjami*. T. 1, wyd. S. Estreicher, Kraków 1909, s. 11. O dziejach biblioteki zob. P. Szczaniecki, *Tyniec*, Tyniec 2008, s. 137-138, 201-203, 241.

³ W latach 1782-1786 dobra klasztoru skonfiskowano na rzecz funduszu religijnego, a w czasach Księstwa Warszawskiego zakonnicy musieli spłacać wysoką kontrybucję. Dekret cesarski z 20 III 1817 r. przekazywał pozostałe majątki opactwa na rzecz skarbu państwa. Zob. M. Kanior, *Tyniec wczoraj i dziś. Życie i działalność benedyktynów tynieckich w latach 1939-2009*, Kraków 2009, s. 13-17; *Kodeks dyplomatyczny klasztoru tynieckiego*. Cz. 1: *Obejmująca rzeczy od roku 1105 do roku 1399*, wyd. W. Kętrzyński, Lwów 1875, s. 5. W latach 1806-1809 przebywali tu benedyktyni z klasztoru w Wiblingen. O metodach ich osadzenia w Tyńcu i usunięciu benedyktynów polskich zob. W. Chotkowski, *Ostatnie lata benedyktynów w Tyńcu. Przyczynek do dziejów Wszechnicy Jagiellońskiej*, Kraków 1900. Ostatnie rządy w opactwie (w latach 1812-1816) sprawował dawny konfederat barski, Ignacy Tomaniewicz, który już wcześniej zajmował się biblioteką i archiwum, a po kasacie został w Tyńcu wraz z dwoma zakonnikami i do śmierci w 1820 r. pełnił funkcję plebana przy kościele św. Andrzeja. Zob. *Kodeks dyplomatyczny...*, s. 6.

⁴ M. Woźniak, *Konserwacja sakramentarza tynieckiego – rękopisu na pergaminie z XI wieku*, [w:] *Benedyktyni tynieccy w średniowieczu. Materiały z sesji naukowej, Wawel – Tyniec 13-15 października 1994*, red. K. Żurowska, Tyniec-Kraków 1995, s. 301. Sakramentarz w czasie wojny był ukryty w kolegiacie łowickiej. Zob. *Tyniec. Sztuka i kultura benedyktynów od wieku XI do XVIII. Katalog wystawy w Zamku Królewskim na Wawelu, październik - grudzień 1994*, red. nauk. K. Żurowska, oprac. red. M. Podlodowska-Reklewska i E. Pycińska, Kraków 1994, s. 32 (tam literatura przedmiotu).

⁵ Tamże, s. 32-36.

⁶ *Kodeks dyplomatyczny...*, s. 9.

bowskiego, znanego krakowskiego księgarza (utrzymywał firmę do 1837 r.), kolekcjonera zabytków kultury polskiej i dziejów Krakowa⁷, wynika, że zbiory tyńskie były „nieumiejętnie przebrakowane przez rząd (przed wywiezieniem ich do Lwowa), z pozostawieniem na miejscu – jako rzecz *nullius* – mnóstwa ciekawych ksiąg i pism”⁸. Taka sytuacja najpewniej nie zmieniła się w następnych latach, gdyż Grabowski zanotował, że książka z 1634 r.:

została po zabranii biblioteki z klasztoru tyńskiego do Lwowa... po traktacie pokoju r. 1818 znaleziona z innymi mniej ważnymi książkami i papierami, gdzie jeszcze w r. 1843 te papiery na strychu [zapis nieczytelny] przeprotował⁹ [aneks, poz. 5].

Pozostawione w dawnym opactwie rękopisy budziły zainteresowanie kolekcjonerów, m.in. Grabowski dostał w 1852 r. od Józefa Kuczeby (Kutrzeby), plebana w Tyńcu (w latach 1838-1856), rejestr wydatków apteki; inne dokumenty kupował (jako makulaturę) od kościelnego w Tyńcu [aneks, poz. 11], a następnie przekazywał niektóre z nich J.M. Ossolińskiemu (z którym penetrował różne zasoby klasztorne), Aleksandrowi Batowskiemu¹⁰ i Wiktorowi hr. Baworowskiemu¹¹. W 1904 r. Stanisław Krzyżanowski w an-

⁷ Grabowski utrzymywał kontakty m.in. z J.M. Ossolińskim, Samuelem Bandtkiem i innymi kolekcjonerami. Por. *Wspomnienia Ambrożego Grabowskiego...*; I. Pietrzkiwicz, M. Rogoż, *Ambrożego Grabowskiego kłopoty z cenzurą*, „Klio – Czasopismo Poświęcone Dziejom Polski i Powszechnym” 2011, t. 17, nr 2, s. 3-26.

⁸ *Wspomnienia Ambrożego Grabowskiego...*, s. 29; P. Szczaniecki, *Tyniec...*, s. 242.

⁹ Zapis na karcie dokumentu [aneks, poz. 4]. W dawnym opactwie od 1826 do pożaru w 1831 r. zamieszkali jezuita, por. Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich (dalej: Biblioteka ZNiO), sygn. 2131/III, *Breviarium historiae Tynecensis ab anno 1000 monasterii ord[inis] s. Benedicti ab anno vero 1826 collegii Societatis Jesu, ad mandatum [...] Stanisłai Świętochowski praepositi provincialis Societatis Jesu in Galicia conscriptum a socio collegii Tynecensis [...] 1827 mense Augusto die 10.*

Jezuici prowadzili studia teologiczne, pracę duszpasterską i rekolekcje. Pomnożyli „resztki biblioteki pozostałej po benedyktynach”, lecz wskutek pożaru stracili swój księgozbiór pozostały po kasacie 1773 r. oraz przywieziony z prowincji białoruskiej, zob. W. Chotkowski, *Ostatnie lata benedyktynów w Tyńcu...*, s. 92; *Encyklopedia wiedzy o jezuitach na ziemiach Polski i Litwy 1564-1995*, oprac. L. Grzebień i in., Kraków 1996, s. 706-707. Kilka egzemplarzy tyńskich zachowało się w księgozbiórze jezuitów w Chyrowie, Starej Wsi i Nowym Sączu (aneks poz. 39-45). *Encyklopedia wiedzy o jezuitach...*, s. 96-98, 642, 465-466; P. Szczaniecki, *Tyniec...*, s. 232, 241-242.

¹⁰ Grabowski sprzedał Batowskiemu materiały odnoszące się do historii opactwa, m.in. rękopis Jakuba Leszczyńskiego, organisty z Tyńca: „Pomnik XX Benedyktynów Tyńskich, fundowanych przez Kazimierza Króla Polskiego, którego mnichem zowią Roku 1044. Także inne wypadki krajowe w późniejszych czasach zaszcze”, Biblioteka ZNiO, sygn. 9581/1; *Kodeks dyplomatyczny...*, s. 7 podaje nieco zmieniony tytuł: „Pomnik czyli historia XX. Benedyktynów tyńskich od początku zamieszkania w Tyńcu r. 1044 aż do upadku r. 1817 i różne wypadki aż do spalenia tego klasztoru w r. 1829”.

¹¹ Tamże.

tykwariacie wiedeńskim zakupił inny rękopis tyniecki, który przeznaczył do zbiorów Archiwum Miasta Krakowa¹².

W latach 1819-1820 ok. 200 kodeksów rękopiśmiennych i część książek ze zbiorów tynieckich włączono do zasobu reerygowanej w 1785 r. Biblioteki Uniwersytetu Lwowskiego¹³, gdzie umieszczano kolekcje z ponad 150 likwidowanych klasztorów z terenu Galicji i Bukowiny¹⁴. W piśmie z 5 VIII 1821 r. Prokuratoria Kameralna (Kammerprokuratur) we Lwowie uznała ponadto, że za przekazanie ksiąg z byłego opactwa tynieckiego należy się opłata (zgodnie z dekretem cesarskim z 15 czerwca)¹⁵. W roku 1827 przekazano do Lwowa również część archiwum. Po reorganizacji diecezji tarnowskiej¹⁶ w 1822 r. tamtejszy konsystorz wystąpił o zwrot księgozbioru benedyktynów. Gubernium lwowskie 2 X 1822 i 25 VIII 1823¹⁷, a następnie 27 V 1824 r.¹⁸ zwróciło się w tej sprawie do ówczesnego biskupa tynieckiego Grzegorza Tomasza Zieglera¹⁹. Ordynariusz w korespondencji z 18 III 1823 oraz 9 X 1824 r. zdecydował o przekazaniu księgozbioru opactwa na potrzeby biblioteki seminaryjnej (od 1826 r. z siedzibą w Tarnowie), co potwierdzało jego troskę o odpowiednie wykształcenie alumnów Diecezjalnego Seminarium²⁰. Zgodnie z tymi ustaleniami w 1825 r. wydzielono i umieszczono

¹² Informacja zob. T.M. Gronowski, *Zwyczajny klasztor, zwyczajni mnisi. Wspólnota tyniecka w średniowieczu*, Kraków 2007, s. 36.

¹³ Tamże, s. 9. Zob. także A. Nowak, *Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego w Tarnowie. Rys historyczny*, Tarnów 1972 [właściwie 1967], maszynopis, cyt. za J.M. Marszalska, *Inkunabuly tynieckie w zbiorach Biblioteki Wyższego Seminarium Duchownego w Tarnowie*, [w:] *Benedyktyni tyneccy...*, s. 286-287. Materiały dotyczące sposobu przekazania biblioteki do Lwowa zob. B. Dudik, *Archive im Königreich Galizien und Lodomerien*, Wien 1867.

¹⁴ G. Klimecka, *Rękopisy i inkunabuly tyneckie w zbiorach Biblioteki Narodowej w Warszawie*, [w:] *Benedyktyni tyneccy...*, s. 261-283.

¹⁵ ANK, Oddział 1 na Wawelu, Teki Schneidra 1634, s. 457.

¹⁶ W roku 1821 Pius VII wznowił diecezję w zachodniej Galicji z siedzibą w Tyńcu, następnie stolicę diecezji przeniesiono do Bochni, a od 1826 r. do Tarnowa. Pierwszym biskupem dawnej diecezji tarnowskiej był opat Adam Florian Janowski (ingres 13 VIII 1786). Zob. R. Banach, *Tyniecka diecezja*, [w:] *Encyklopedia katolicka*. T. 19, Lublin 2013, s. 1234-1235; B. Kumor, *Diecezja Tarnowska. Dzieje ustroju i organizacji, 1786-1985*, Kraków 1985.

¹⁷ Informację podaje J.M. Marszalska, *Inkunabuly tyneckie...*, s. 287, teź: *Biblioteka opactwa benedyktynów w Tyńcu w świetle jej inwentarzy*, „Roczniki Biblioteczne” 1997, t. 41, z. 1-2, s. 40.

¹⁸ J. Pączek, *Biskup Grzegorz Tomasz Ziegler jako organizator diecezji tynieckiej (tarnowskiej) (1822-1827)*, „Prawo Kanoniczne. Kwartalnik Prawno-Historyczny” 1969, nr 12 (3-4), s. 155.

¹⁹ Ziegler w 1806 r. otrzymał nominację cesarską na przeora w Tyńcu, gdzie odbył się jego ingres 18 sierpnia, opatem był wówczas Seweryn Ulryk. Ingres biskupi odbył się w 1822 r. Biogram Zieglera i opis jego rządów w diecezji zob. J. Pączek, *Biskup Grzegorz Tomasz Ziegler...*, s. 129-199; zob. także: R. Banach, *Tyniecka diecezja...* oraz A. Nowak, *Słownik biograficzny kapłanów Diecezji Tarnowskiej 1786-1985*. T. 1: *Biskupi i kanonicy*, Tarnów 1999, s. 70-72.

²⁰ ANK, Oddział 1 na Wawelu, Teki Schneidra 1634, s. 449 (pismo ze Skawiny z 27 V 1823). Ziegler w 1822 r. w Bochni utworzył seminarium duchowne ze studium teologicznym.

no w odrębnej sali księgozbiór z ogólnego zasobu Biblioteki Uniwersytetu Lwowskiego²¹. W sprawie archiwum postanowiono, by zgodnie z wytycznymi rady naukowej Uniwersytetu bibliotekarz Köhler podzielił zbiór na druki naukowe (które miały pozostać we Lwowie), prawne, dotyczące dóbr funduszu religijnego (należało je przekazać fiskusowi) oraz pozostałe, które powinny być przesłane do dyspozycji biskupa Zieglera²². W roku 1838 część zbiorów dostarczono do Tarnowa, obecnie trudno ustalić, na ile zrealizowano pozostałe plany, gdyż 2 XI 1848 r. doszło do pożaru biblioteki. Przypuszczano nawet, że archiwum i księgozbiór tyńskie uległy wówczas całkowitemu zniszczeniu²³. Zachowało się jednak kilka kodeksów rękopiśmiennych²⁴, a niektóre dokumenty przed pożarem wypożyczył Władysław Dzieduszycki bądź zostały przekazane do innych bibliotek, np. Włodzimierza Dzieduszyckiego oraz zbiorów Czartoryskich w Puławach (rękopisy iluminowane)²⁵.

W latach 1826-1827 część zbiorów tyńskich była tymczasowo przechowywana w bibliotece kapitulnej w Tarnowie²⁶ – nawet po jej likwidacji w dawnym księgozbiórze zidentyfikowano w 1893 r. kilka tomów z Tyńca²⁷. Ostatecznie w 1838 r., po przeniesieniu biblioteki seminaryjnej do no-

²¹ *Kodeks dyplomatyczny...*, s. 9. J.M. Marszalska (za A. Nowakiem) wymienia sporządzony 30 V 1822 r. przez Koellera (najpewniej chodzi o Köhlera) inwentarz księgozbioru tyńckiego, zawierający książki, „na które nie reflektowały władze biblioteki uniwersyteckiej we Lwowie”, zob. J.M. Marszalska, *Biblioteka opactwa...*, s. 40.

²² Ustalenia A. Batowskiego (*Kodex dyplomatyczny tyńskie wydany staraniem, pracą i nakładem Alexandra Konstantego Batowskiego*, Lwów 1854, wstęp), cyt. za: *Kodeks dyplomatyczny klasztoru tyńckiego*. Cz. 1: *Obejmująca rzeczy od roku 1105 do roku 1399...*, s. 9.

²³ Tak uważał pracownik biblioteki Eugeniusz Barwiński i Karol Estreicher jr, zob. J.M. Marszalska, *Inkunabuly tyńskie...*, s. 285-286. Po pożarze z 50 000 zbiorów Biblioteki Uniwersyteckiej we Lwowie zachowało się zaledwie kilka tysięcy, które umieszczono w gmachu namiestnictwa, a następnie w klasztorze dominikańskim i kolegium jezuickim, zamienionym na koszary wojskowe. Nowy gmach oddano w 1905 r., zob. *Biblioteka Uniwersytecka we Lwowie w latach 1899-1910*, Lwów 1912, s. 10.

²⁴ W 1916 r. Władysław Podlacha opisywał księgi liturgiczne w Bibliotece Uniwersytetu Lwowskiego, zob. tenże, *Miniatury tyńskich ksiąg liturgicznych w Bibliotece Uniwersytetu we Lwowie*, [w:] *Księga pamiątkowa ku czci Bolesława Orzechowicza*. T. 2, Lwów 1916, s. 195-210. Po II wojnie światowej niektóre z pozostałych we Lwowie rękopisów zostały przejęte przez BN w Warszawie, m.in. graduał opata Mściława z ok. 1390, graduał Macieja ze Skawiny z ok. 1460, antyfonarz opata Mściława z ok. 1409 r., zob. *Tyńiec. Sztuka i kultura benedyktynów...*, s. 33-35. Por. P. Szczaniecki, *Mściław*, [w:] PSB. T. 22: *Morsztyn Zbigniew – Niemirycz Teodor*, Wrocław 1977, s. 255.

²⁵ S. Estreicher, *Katalog tyńskie*, „Rocznik Krakowski” 1965, t. 37, s. 11; T.M. Gronowski, *Zwycząjny klasztor...*, s. 35.

²⁶ J.M. Marszalska, *Inkunabuly tyńskie...*, s. 287 wspomina protokół datowany w Tyńcu 30 III 1826 r., zgodnie z którym archiwum i bibliotekę z Tyńca postanowiono przekazać Zieglerowi. W tej sprawie pisano także ze Lwowa 2 X 1822 i 25 VIII 1823 r., tamże.

²⁷ A. Nowak, *Z działalności ks. Józefa Bąby*, „Currenda. Pismo Urzędowe Diecezji Tarnowskiej” 1969, nr 119, s. 250.

wego gmachu w Tarnowie²⁸, umieszczono tu ponad 2000 druków z Tyńca oraz książki zwrócone ze Lwowa. Rękopisy tyńskie z biblioteki kapitulnej przekazano natomiast do Muzeum Diecezjalnego w Tarnowie²⁹, a następnie w 1894 r. biskup Ignacy Łobos³⁰ podarował je Bibliotece Jagiellońskiej. Pozostała część archiwum tyńskiego uległa rozproszeniu: niektóre dokumenty z czasem trafiły do zbiorów prywatnych (np. rodziny Pawlikowskich, Tomasza Niewodniczańskiego w Bitburgu)³¹ lub zgromadzono je w archiwach i bibliotekach fundacyjnych, a następnie przejęły je biblioteki naukowe w Polsce³² i na Ukrainie.

We Lwowie zachowały się fragmenty dawnego księgozbioru opactwa tyńskiego³³. Do najcenniejszej części tej spuścizny należą rękopisy archiwalne i biblioteczne. Centralne Państwowe Archiwum Historyczne we Lwowie (Центральний державний історичний архів України, м. Львів) posiada dokumenty z okresu likwidacji klasztoru, m.in. sześć tomów zawierających liczne rachunki, pokwitowania i inne materiały odnoszące się do kasaty, a także akta personalne – spis zakonników, sporządzony w roku 1777, oraz korespondencję z 1810 r. odnoszącą się do zatrudnienia byłych mnichów [zob. aneks, poz. 1-3]. Biblioteka Lwowskiego Uniwersytetu Narodowego im. Iwana Franki (Львівський національний університет імені Івана Франка) przechowuje zespół „Tyneciana” – 45 jednostek, na które składają się akta gospodarcze i prawne (inventarze, wyroki trybunałów, zapisy, przywileje, intercyzy i kontrakty), odnoszące się do kilku

²⁸ Zob. R. Banach, *Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego w Tarnowie z perspektywy historycznej*, „Fides” 2015, R. 21, nr 1, s. 46. Na temat dziejów tej biblioteki zob. T. Kudroń, *Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego w Tarnowie – dziedzictwo i nowa lokalizacja*, „Forum Bibliotek Medycznych” 2014, R. 7, nr 2 (14), s. 190-204.

²⁹ R. Banach, *Biblioteka Wyższego Seminarium...*, s. 48.

³⁰ J.M. Marszalska, *Inkunabuly tyńskie...*, s. 288. Łobos objął diecezję w 1886 r., zob. B. Kumor, *Diecezja Tarnowska...*, s. 280-285, A. Nowak, *Słownik biograficzny...*, s. 39-43.

³¹ Portal *Dziedzictwo kulturowe po klasztorach skasowanych na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej oraz na Śląsku w XVIII i XIX w.: losy, znaczenie, inwentaryzacja* rejestruje 135 dokumentów i rękopisów oraz 76 starych druków. Zob. [online] http://pw.kasaty.pl/pl/klasztor/Monastery/1093.html?search_params%5Bsearch%5D=tynec&search_params%5Bpage%5D=&idx=1 [dostęp 2.02.2017].

³² Obecnie rękopisy tyńskie są przechowywane m.in. w BN w Warszawie, BJ, Bibliotece ZNiO (tu także zbiory Biblioteki Poturzyckiej), ANK – Oddział 1 na Wawelu, AP w Poznaniu, AGAD, Bibliotece Naukowej PAU i PANK, na Zamku Królewskim w Warszawie (z depozytu T. Niewodniczańskiego), w Bibliotece Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach, Bibliotece XX. Czartoryskich w Krakowie, Bibliotece PAN w Kórniku, Archiwum Archidiecezjalnym w Gnieźnie, Archiwum Domowym Pawlikowskich „Dom pod Jedłami” na Koziańcu.

³³ J.M. Marszalska zauważyła, że „przyпуска się, iż część księgozbioru tyńskiego pozostała we Lwowie”, lecz wówczas nie została przeprowadzona odpowiednia kwerenda. J.M. Marszalska, *Inkunabuly tyńskie...*, s. 287, przypis 8.

wsii „konwentowi tyneckiemu należących” [aneks, poz. 4]³⁴. W zbiorach Lwowskiej Narodowej Naukowej Biblioteki Ukrainy im. Wasyla Stefanyka (Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника) przechowywany jest zasadniczy zasób Biblioteki Fundacji Wiktora hr. Baworowskiego. W dziale rękopisów znajduje się kilka dokumentów proveniencji tyneckiej, zakupionych przez Baworowskiego [aneks, poz. 5-10, 12] lub które otrzymał w darze [poz. 11].

Stanisław Szczygielski wysoko oceniał pracę skryptorium tyneckiego³⁵. Wytwarzane, kopiowane i kupowane rękopisy klasztorne dokumentowały różne dziedziny funkcjonowania opactwa, związane ze sferą religijną i publiczną oraz z życiem wewnętrznym wspólnoty. Dla św. Benedykta klasztor był Domem Bożym, w którym najważniejsza była Eucharystia i liturgia godzin – w ich sprawowaniu niezbędne były mszały, ewangeliarze i graduały oraz brewiarze, antyfonarze i psalterze, a także sakramentarze. Klasztor był ponadto „szkołą służby Pańskiej”, z trwającą nieustająco formacją duchową (dokumentowano m.in. śluby zakonne, prowadzono nekrologi) i intelektualną, w której wykorzystywano odpowiednio dobraną lek-

³⁴ Dokumenty dotyczą majątków Powozowice: lata 1516-1517, 1565 (skarga na Adama Paszkowskiego), 1610 (spór o granicę), 1635, 1636, 1658, 1667 (wypisy z akt), 1668 (inwentarz); Jaskowice: lata 1516-1517, 1610 (spór o granicę), 1635, 1636, 1658, 1667 (wypis z akt), 1660 (Acta tribunalis regni Lubli spectantia ad citem de finibus inter bon Jaskowice, Powozowice, Czernichów), 1678 (spór o granicę z Powozowicami, umowa między Hieronimem Lubomirskim a Adrianem Belchackim), 1679 (Actus granicialis inter bona Powozowice et Jaskowice); Brzozów: 1593 r., 1645 (sprawa plebana Mikołaja Oborskiego); Goluchovice: 1645 r.; Czernichów: 1635 r. (wypis z akt); Warzyce: 1661 (intercyza o dzierżawę folwarku na trzy lata między reprezentantem opata a Piotrem i Zofią Bienkowskimi), 1668, 1708, 1717, 1721, 1731 (inwentarze dworu i wsi), 1740 (kontrakt); Rucza: 1712 (przysięga szynkarzy); Zorzów: 1747 (actus); Kaszów: 1765, 1782 (Manifestacya... do grodu krakowskiego); Radziszów: 1738; Brzostek: 1719 (likwidacja dziesięciny kościoła), 1792 (Rekwizycja daremna przywileju erekcyi miasteczka Brzostka z ksiąg metryki kancelaryi wiekszej koronnej), a także Tuchowa: 1717 (Protestatio) i Tyńca: 1638, 1645, 1648 (proces z plebanem o 15 000 florenów), 1649 (Confirmatio – biskupa Stanisława Pstrokońskiego z Bużenina, administratora tyneckiego), 1714 (Constitutio), 1737.

³⁵ W dziale *In quo, de veterum agitur Monasterii Tinencensis Fratrum, studio literario et manuali in describendis libris labore* historii opactwa pisał: „Transacti temporis Historiam Tinencensium prosequenti mihi, occurrit speciosa narratio, de Antiquorum Monachorum laudatissimo studio, quod in describendis variorum Authorum libris, passim impendebant. Cuius rei supersunt documenta non pauca, que insignem laborem commonstrant, praeclara scilicet et antiquissima exemplaria, tomique grandes, egregia subtilitate Monachorum conscripti, qui in Bibliotheca eiusdem Caenobii diligentissime adus[que]conservantur”, cyt. za *Tinencia Sev Historia Monasterii Tinencensis Ordinis S. Benedicti...*, Crac[oviae]: Ex Offic[ina] Schedeliana, 1668, s. 234 (ten fragment opisu Szczygielskiego z pewnymi zmianami zapisu cytuje także J.M. Marszalska, *Biblioteka opactwa...*, s. 33). Benedyktyn wymieniał następnie m.in. bogato zdobione i kunsztownie wykonane mszały, brewiarze, martyrologia oraz komentarze do *Biblii*, świadczące o „pobożnej i świętej” pracy dawnych mnichów, *Tinencia...*, s. 235. Zob. także B. Miodońska, *Kodeksy iluminowane benedyktynów tyneckich : wieki XIV-XV : (uwagi historyka sztuki)*, [w:] *Benedyktyni tyneccy...*, s. 301-312; G. Klimecka, *Rękopisy i inkunabuły...*

ture³⁶. Zgodnie z zakonnym ustawodawstwem mnisi co tydzień spotykali się w kapitularku, by omówić istotne dla wspólnoty sprawy. Interesującym źródłem do poznania wewnętrznego życia opactwa są zatem akta spisywane po kapitule [aneks, poz. 7]. Zarządzaniu wspólnotą służyła ewidencja dotycząca sfery personalnej [aneks, poz. 1, 2] i materialnej [aneks, poz. 9, 11]. Już od średniowiecza pragmatycznej piśmienności mnichów dowodzą również teksty mające na celu administrowanie dobrami klasztoru³⁷ i rozstrzyganie kwestii prawnych [aneks, poz. 4, 6, 8, 10]. Również w następnych wiekach w klasztorze gromadzono akty nadania, bulle, przywileje i ich odpisy, rachunki oraz inne dokumenty gospodarcze i prawne. Przygotowywano ich inwentarze i kopiariusze, zgodnie z zaleceniami zakonnego ustawodawstwa³⁸. Na ich podstawie Batowski planował wydać kodeks tyńiecki³⁹. Korzystał ze zbiorów Biblioteki Uniwersytetu Lwowskiego (skopiował 379 oryginalnych dokumentów, informacje przejmował ponadto z kopiarzy), sporządził także prowizoryczne repertorium⁴⁰. Następująco opisywał sposób swojej pracy:

Kodeks tyńiecki jest to zbiór, że tak powiem resztek przypadkiem od zupełnej zaguby uratowanych [...] nie to brałem do rąk, cobym sam chciał, lecz to co mi pan Stroński (ówczesny bibliotekarz) udzielał [...]. Mając kartki – nie wszystkie – wnet postanowiłem wziąć się do dyplomatów pergaminowych i te, ile się znalazło, skopiować i opisać [...] żadnego [...] aktu tknąć mi się nie wolno było z tego ogromnego stosu, pokąd go sam bibliotekarz nie obejrzał, nie zapisał i nie doręczył; stąd może jeszcze coś z pergaminów zostało, co w ręce pana Strońskiego nie wpadło lub czego niestety kartki bądź niedokładne bądź zaginione mi nie wykryły⁴¹.

³⁶ Zachowała się księga profesji z 1634 r. Zob. T.M. Gronowski, *Zwyczajny klasztor...*, s. 35-39. Informowano także, że mnisi czytali księgi w refektarzu, zob. ANK, Oddział 1 na Wawelu, Teki Schneidra 1634, s. 319.

³⁷ E. Potkowski, *Pragmatyczna piśmienność w średniowiecznym Tyńcu*, [w:] *Benedyktyni tyńieccy...*, s. 71-91. W dawnych zbiorach Baworowskiego zachowały się roczniki z 1707 r. klasztoru na św. Krzyżu, zawierające spis opatów wraz z ich życiorysami. Tekst przepisał w 1811 r. Beda Wolski, profes tego klasztoru, zob. sygn. Baw. 566. O rozumieniu piśmiennictwa praktycznego zob. E. Potkowski, *Problemy kultury piśmienniczej łacińskiego średniowiecza*, „Przegląd Humanistyczny” 1994, t. 38, nr 3, s. 21-40.

³⁸ Zob. H.E. Wyczawski, *Przygotowanie do studiów w archiwach kościelnych*, wyd. 2 popr. i uzupeł., red. T. Moskał, A.K. Sitnik, Kraków 2013.

³⁹ Kodeks miał obejmować dokumenty do 1398 r. (cz. 1), od 1400 do 1499 (cz. 2) i okres do kasaty (cz. 3). Tytuł miał być podany po łacinie i w języku polskim: *Kodex dyplomatyczny tyńiecki...*, zob. *Kodeks dyplomatyczny...*, s. 10-11. Por. *Codex Diplomaticus abbatiae olim Tinencensis Ord[ini]s S. Benedicti Regni Poloniae palatinatu vero et dioecesi Cracoviensi sitae*. Zebrał Aleksander Batowski. Cz. 1. ZNiO, sygn. 1624/III -2, s. 28-34, cz. 2 ZNiO, sygn. 1626/III.

⁴⁰ Fragmenty zachowane w zbiorach BN, rps akc. 10821, cyt. za T.M. Gronowski, *Zwyczajny klasztor...*, s. 36.

⁴¹ *Kodeks dyplomatyczny...*, s. 10.

Przygotowanie kodeksu nie zostało ukończone, a o dalszych losach planowanej edycji Batowski zdecydował w testamencie (zmarł w 1862). Wszystkie materiały naukowe zostały przekazane Baworowskiemu, który w czasie trzech lat powinien był opłacić druk kodeksu; po tym okresie prawa do rękopisu mogły być przekazane innemu wydawcy.

Jesienią 1865 r. Zakład Narodowy im. Ossolińskich nabył rękopis za 300 florenów (dalej flor.), w 1871 pierwszą część kodeksu ogłosił Władysław Skrzydyłka⁴². Podstawą edycji był rękopis Batowskiego, kopiarusz z 1634 r.⁴³ oraz opracowanie Szczygielskiego⁴⁴, a także już opublikowane dyplomaty⁴⁵. Recenzja Romualda Hubego wykazała, że tekst wymaga opracowania krytycznego i wielu poprawek. W Ossolineum zaplanowano zatem jego poprawioną edycję, z ograniczonym zasięgiem chronologicznym do roku 1506. Przygotowania materiałów do druku podjęli się Wojciech Kętrzyński, wówczas kustosz Biblioteki ZNiO, a następnie jej wieloletni dyrektor, oraz znany historyk i mediewista Stanisław Smolka⁴⁶. W 1875 r. wydano część pierwszą kodeksu (lata 1105-1399), w opracowaniu Kętrzyńskiego⁴⁷, oraz drugą (1401-1506) w edycji Smolki, wówczas sekretarza oddziału naukowego księżnicy.

Kętrzyńskiemu kolacjonowanie dokumentów z odpisami Batowskiego utrudniło zniszczenie wielu oryginałów, korzystał więc z opisów Szczygielskiego⁴⁸ oraz dokumentów zachowanych w Bibliotece Uniwersytetu Lwowskiego, Bibliotece ZNiO, Bibliotece Jagiellońskiej, a także w zbiorach miejskich Skawiny i prywatnych Włodzimierza Dzieduszyckiego⁴⁹ i Bawo-

⁴² *Codex diplomaticus tinecensis. Kodex dyplomatyczny tyniecki... Cz. I: XIII i XIV wiek*, Lwów 1871.

⁴³ Rescriptorum, bullarum, privilegiorum, literarum generalium [...] haereditates, donationes, exemptiones, immunitates, confraternitates tam generalis monasterii Tynecensis quam particularium conventuum ab illo dependentium per sanctissimos pontifices [...] nec non [...] reges, duces regni Poloniae, commissarios [...] eiusdem monasterii datarum, donatarum, concessarum et confirmatarum [...]. Tom pierwszy zakupił Baworowski od Grabowskiego (obecnie w BN w Warszawie, akc. 9822). Tom drugi nabył od magistratu Skawiny ZNiO, zob. *Kodeks dyplomatyczny...*, s. 14, 17.

⁴⁴ *Tinacia...*, s. 137-192, 241-275.

⁴⁵ Szczegółowe omówienie zawartości i sposobu opracowania publikacji zob. R. Hube, *Kodeks dyplomatyczny Tyniecki*, Warszawa 1872, s. 3-14 (nadbitka z „Biblioteki Warszawskiej” 1872).

⁴⁶ *Codex diplomaticus monasterii Tynecensis = Kodeks dyplomatyczny klasztoru tynieckiego*. Cz. 1-2, wyd. W. Kętrzyński i S. Smolka, Lwów 1875.

⁴⁷ *Kodeks dyplomatyczny...*

⁴⁸ *Tinacia...*

⁴⁹ W Bibliotece Poturzyckiej zachowano transumpt i kopie kilkunastu dokumentów pt. *Privilegia regum et principum Poloniae, quibus approbantur possessiones monasterio Tynecensi collatae*, zob. *Kodeks dyplomatyczny...*, s. 19. Zob. też ANK, Oddział I na Wawelu, Teki Schneidra 1634, s. 81 (dokument pergaminowy z 1536 r., w którym Mikołaj Przybkowski zapisuje wyderkauf na dobrach tynieckich), dokument z roku 1363 (s. 84), 1319 (s. 85), 1311 (s. 87, kopia u Szczygielskiego s. 165), 1288 (s. 89, Szczygielski s. 163), 1287 (s. 91), lat 1275-1530 (s. 73), 1275-1472 (s. 95), roku 1290 (s. 97, notuje Szczygielski oraz *Codex...*) i 1234 (s. 101).

rowskiego (głównie zakupionych od Grabowskiego). Duże znaczenie miał zwłaszcza dwutomowy (495 i 651 kart) zbiór z 1634 r.⁵⁰, zawierający odpisy 366 dokumentów, m.in. przywilejów, donacji, potwierdzeń, egzempcji, listów papieskich i bulli dotyczących klasztoru, kościoła, prepozytury w Tuchowie oraz dóbr opactwa. Jego uzupełnieniem były obszernie (794 strony) akta konwentu z 1634 r. (prowadzone do 1712) [aneks, poz. 5]. Po edycji *Kodeksu...* Kętrzyński nadal poszukiwał dokumentów dotyczących Tyńca, m.in. w 1886 r. w tej sprawie zwrócił się do ordynariusza w Tarnowie.

We Lwowie zachowały się także dokumenty klasztoru z lat późniejszych, często zawierające oryginalne pieczęcie opatów [aneks, poz. 6]⁵¹ bądź spisy wyposażenia, np. akta z lat 1639-1668 obejmują inwentarze infirmerii i „szpitala” [aneks, poz. 8]⁵². Odrębny rękopis to rejestr przychodów i wydatków z lat 1649-1662 przyklasztornej apteki [aneks, poz. 11]. Okazało się, że benedyktyni tyńieccy kupowali różne artykuły spożywcze, np. chleb (także „biały”), mleko, ryby „dla chorych” (np. szczupaki), kasze, mięso i drób (cielęcinę, kuropatwy, jarzabki, kurczaki), cukier (do „szpitala”), lawendę, przyprawy (olej, ocet), owoce (śliwy, gruszki), a na „wety” – bakalie (orzechy, migdały) i ciasta (np. miodownik). Okazjonalnie (np. na stypę) nabywali gorzałkę i wino⁵³. Rejestr pozwala również na poznanie realiów funkcjonowania apteki, np. zioła zbierały najmowane kobiety (12 gr zapłacono „babie co ziele nosi na płachtę”)⁵⁴, dbano także o pomieszczenia i wyposażenie (malarzowi „od farbowania szaf i pieca” w celi dano 3 flor.) oraz kupowano rubrycele („do apteki” za 17 gr), bibułę i oprawiano tzw. patrony (20 gr). Zanotowano również wydatek 6 flor., wysłanych do Rzymu „po kolędzie”. Spisywano ponadto majątek należących do klasztoru wsi i folwarków, np. w 1668 r. zabudowania dworu we wsi Warzyce z Nieplą składały się m.in. z budynków mieszkalnych, browaru, spichlerza, stajni, lamusa, obory, gumna i kuchni, uprawiano owies, tatarkę, groch, siemię konopne i lniane, bób, jęczmień i wykę, a kmiecie i zagrodnicy byli zobowiązani do określonej daniny [aneks, poz. 4].

⁵⁰ Rescriptorum, bullarum, privilegiorum [...]. Obecnie cz. 1 kopiarza w zbiorach BN rps akc. 9822 (rękopis nabył Grabowski, przekazał go do zbiorów Baworowskiego), cz. 2 w Bibliotece ZNiO, rps 1634 (rękopis nabyty od magistratu Skawiny), cz. 3 zaginęła. Ustalenia T.M. Gronowskiego, *Zwyczajny klasztor...*, s. 38.

⁵¹ Por. Z. Piech, *Średniowieczne pieczęcie tyńieckie*, [w:] *Benedyktyni tyńieckie...*, s. 121-123.

⁵² Św. Benedykt nakazywał szczególne dbanie o chorych „aby jako Chrystusowi prawdziwie, tak i onym służono”, a tę zasadę mnisi stosowali nie tylko wobec braci, ale także osób przychodzących do klasztoru po pomoc. Zob. *Reguła Świętego Ojca Benedykta : z łacińskiego na polski ięzyk ... przelożona* [przez S. Szczygielskiego] ... *Wydrukowana teraz powtórnie*, W Wilnie: w Drukarni JKM Akademickiey Societatis Jesu, 1756, s. 76.

⁵³ Antał wina kosztował 50 flor. – ten wydatek był jednym z najbardziej znaczących w inwentarzu. Na potrzeby refektarza w 1803 r. przeznaczono beczkę wina; na wyposażeniu tego pomieszczenia była także specjalna szklana „lampa” do wina, zob. ANK, Oddział I na Wawelu, Teki Schneidra 1634, s. 35.

⁵⁴ Do 1894 r. w Tarnowie zachował się rękopiśmienny tyńiecki zielnik z XVII w.

Innego rodzaju inwentarzem jest wykaz zawartości archiwum i biblioteki. W opactwie libraria mieściła się w sali z dwoma rzędami filarów pośrodku, w narożniku południowego skrzydła klasztoru, gdzie znajdował się także refektarz, sala rekreacyjna i monumentalna klatka schodowa⁵⁵. Przed 1627 r. opat Stanisław Łubieński zlecił przebudowę biblioteki, do jej rozbudowy doszło w pierwszej połowie XVIII w., a po zniszczeniach z roku 1772 tę część klasztoru odbudowywał opat Florian Amand Janowski⁵⁶. Opat Henryk Firlej podjął prace mające na celu uporządkowanie księgozbioru, w 1634 r. część ksiąg oprawiono w deski pokryte skórą, z superekslibrisem opactwa⁵⁷, w tym roku spisano także „Rescriptorium” – największy z zachowanych kopiarzy archiwum oraz księgę profesji (z lat 1572-1740)⁵⁸. Akta wizytacyjne z 26 II 1803 r. opisują bibliotekę pod zarządem podprzeora jako starannie utrzymaną i zachowaną w stanie nienaruszonym w armariach, które (podobnie jak biblioteka) były dekorowane. Podano ponadto informację o notowaniu nabytków. Archiwum było przechowywane osobno, uporządkowane zgodnie z inwentarzem dokumentów, który miał być uzupełniony według ustaleń kapituły⁵⁹. W 1803 r. w inwentarzu kościoła odnotowano także księgi liturgiczne (mszały, rytuał, księgi chórowe), wraz z opisem ich opraw⁶⁰.

⁵⁵ P. Szczaniecki, *Dzieje budynków klasztornych w Tyńcu*, „Studia Theologica Varsaviensia” 1973, t. 11, nr 2, s. 290. Por. Z. Janowski, *Odbudowa biblioteki oo. benedyktynów w Tyńcu zwanej Wielką Ruiną*, „Inżynier Budownictwa” 2009, nr 12, s. 70-73; M. Kanior, *Tyńiec wczoraj...*, s. 113-114. J.M. Marszalska na temat pomieszczenia biblioteki przytoczyła natomiast wzmiankę J. Leszczyńskiego z XIX w., zgodnie z którą biblioteka „umieszczona była za szkołą”, „na górze”, zob. J.M. Marszalska, *Biblioteka opactwa...*, s. 32-33.

⁵⁶ „Niemał od fundamentów trzeba było budować salę, którą Janowski – miłośnik ksiąg – przeznaczył na bibliotekę”, cyt. za P. Szczaniecki, *Dzieje budynków...*, s. 291. Por. tenże: *Katalog opatów tyńskich*, „Nasza Przeszłość” 1978, t. 48, s. 76-83, 87-94.

⁵⁷ Zob. K. Muszyńska, *Oprawa «Sakramentarza tyńskiego»*, „Biuletyn Informacyjny Biblioteki Narodowej” 1988, nr 3-4 (106-107), s. 28-30. O superekslibrisie zob. P. Szczaniecki, *Tyński fronton i superekslibris*, [w:] *Bibliologia, literatura, kultura. Księga pamiątkowa ofiarowana profesor Wacławie Szelińskiej*, pod red. M. Konopki, M. Zięby, Kraków 1999, s. 457-460; A. Wagner, *Superekslibris polski. Studium o kulturze bibliofilskiej i sztuce od średniowiecza do połowy XVII wieku*, Toruń 2016, s. 382-383; *960 lat Opactwa OO Benedyktynów w Tyńcu. Wystawa ekslibrisów. Krużganki Opactwa w Tyńcu, 28.08-30.09.2004 r.*, [oprac. i red. katalogu A. Znamirowski], Kraków [2004]; P. Szczaniecki, *Tyńiec...*, s. 202.

⁵⁸ BJ rps 5281. Znane są kopiarze i inwentarze archiwum z lat: 1590 r. (BJ rps 6209 A), 1596 (BJ rps 5280), 1597 (BJ rps 6208 A), 1598 (BJ rps 6208 D), 1600 (BJ rps 6209 B), 1602 (Biblioteka ZNiO rps 3695), 1610 (BJ rps 6222), 1617 (BJ rps 6209 C), 1631 (BJ rps 6208 C) oraz z 1634 r. (cz. 1 BN rps akc. 9822 i cz. 2 Biblioteka ZNiO rps 1634), ustalenia T.M. Gronowskiego, *Zwycząjny klasztor...*, s. 38-39.

⁵⁹ ANK, Oddział I na Wawelu, Teki Schneidra 1634, s. 808-809.

⁶⁰ ANK, Oddział I na Wawelu, Teki Schneidra 1634, Inventarium sacrorum vsorum, praetiosorum et apparatusum Ecclesiae Monasterii sub titulo SS. Apostoli Petri et Pauli in civitate Tyńiec, s. 176 oraz 208 (spis skolonjonowany z inwentarzem z 1785). Zanotowano także przedmioty zabrane do Tarnowa, zob. k. 176.

O zasobie i sposobie organizacji biblioteki tyńieckiej świadczą zachowane katalogi⁶¹. Najstarszy z nich to staranny spis książek z 1598 r.: „Compendiosa descripto librorum tam rdi dni Nicolai a Mielec, abbatis Tinencensis ad bibliotecam comunem monasterii die XX Septembris Anno MDXCVII deportatorum, quam aliorum suo ordine antiquitatus ibidem existentium”⁶², który składał się z dwóch części, rejestrujących zbiory dawne (*libri antiquiores* – ok. 100 woluminów) oraz prace zakupione przez opata Mikołaja Mieleckiego (1593-1604)⁶³ na użytek wspólny konwentu (ok. 300 tomów). Jego zasługą była także reorganizacja biblioteki i zwrócenie uwagi na stan zachowania woluminów, np. przy opisie psalterza została podana informacja o nowej oprawie, zleconej przez opata w 1579 r. Książki były uporządkowane rzeczowo, wyodrębniono siedem działów, wśród których najliczniejsze były teksty teologiczne oraz służące rozwojowi życia wewnętrznego (z zakresu teologii duchowej)⁶⁴. Gdy Karol Estreicher jr konfrontował druki zachowane w Tarnowie ze spisem Mieleckiego, udało mu się zidentyfikować nieliczne woluminy.

Przeor i kustosz tyńiecki Antoni Chmurzeński w 1787 r. zdecydował o spisaniu zasobu biblioteki, co najpewniej wiązało się z podjęciem przez Józefa II 14 kwietnia tego roku decyzji o kasacie opactwa. Oryginał katalogu był zaopatrzony w pieczęć z herbem opactwa⁶⁵. Wykonano także kil-

⁶¹ O losach biblioteki zob. T.M. Gronowski, *Zwyczajny klasztor...*, s. 35. O bibliotece tyńieckiej w świetle inwentarzy pisała J.M. Marszalska. W opracowaniu z 1994 r. wymieniła inwentarz z 1598 r. i stwierdziła, że innych spisów „mimo usilnych poszukiwań nie udało się ... odnaleźć”, zob. J.M. Marszalska, *Inkunabuły tyńieckie...*, s. 288, przypis 11. Tę opinię powtórzyła w opracowaniu z 1997 r., wspomniała tam ponadto „następne inwentarze tyńieckie, począwszy od [...] inwentarza z 1598 r. [...] aż do ostatniego spisu z 1822 r., sporządzonego już po kasacie opactwa w 1817 r.” Zob. J.M. Marszalska, *Biblioteka opactwa...*, s. 31, 39-41.

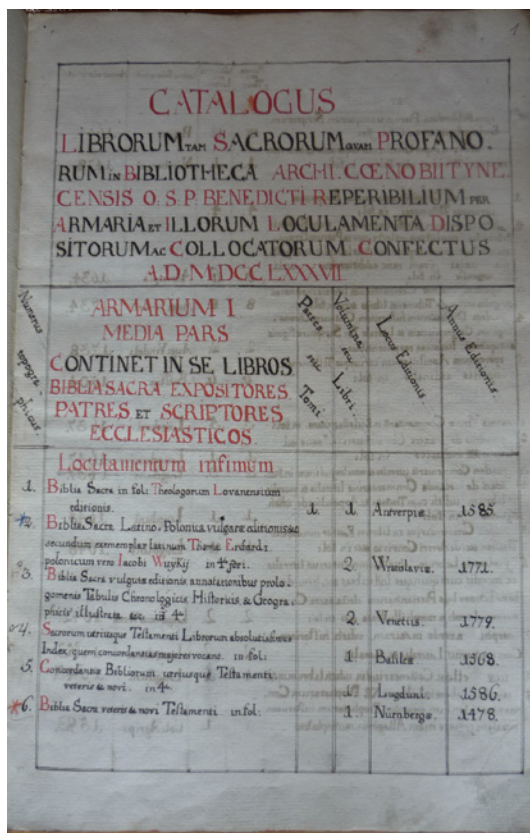
⁶² Inwentarz zawarty w tomie: BJ, sygn. 6208 III, Dwa sumariusze dokumentów klasztoru tyńieckiego, katalog biblioteki i fragment kopiarza dokumentów, XVI wiek - XVIII wiek, podarowanym przez biskupa Leona Wałęgę w 1894 r. Sumariusze to Contenta privilegiorum et litterarum z 1547 r., który zawiera spis przywilejów klasztornych z rejestrami miejscowości oraz odpis bulli papieskich oraz Sinopsis privilegiorum et litterarum z 1631 r., czyli spisy i streszczenia dokumentów. W tomie oprawiono także kopie dzierżawy z lat 1566-1614 oraz katalog biblioteki z 1598 r. (liczy 15 k. nlb.).

⁶³ K. Haptaś, *Książki w życiu opata tyńieckiego Mikołaja Mieleckiego (zm. 1604), w 400. rocznicę śmierci*, „Rocznik Mielecki” 2004-2005, t. 7-8, s. 233-237, por. T.M. Gronowski, *Zwyczajny klasztor...*, s. 117.

⁶⁴ Por. J.M. Marszalska, *Biblioteka opactwa...*, s. 29-42. Układ biblioteki tyńieckiej w 1598 r. został przez autorkę „wiernie powtórzony za Stanisławem Estreicherem”, tamże, s. 35. Zob. także P. Sczaniecki, *Umysłowość i kultura duchowa klasztorów krakowskich za czasów Jana Kochanowskiego*, [w:] *Cracovia Litterarum. Kultura umysłowa i literacka Krakowa i Małopolski w dobie Renesansu. Księga zbiorowa Międzynarodowej Sesji Naukowej w czterechsetlecie zgonu Jan Kochanowskiego (w Krakowie, 10-13 października 1984 r.)*, red. T. Ulewicz, Wrocław 1991, s. 267-282.

⁶⁵ G. Klimecka, *Rękopisy i inkunabuły tyńieckie...*, s. 277.

ka starannych odpisów tego inwentarza⁶⁶, z których jeden zachował się we Lwowie [aneks, poz. 9]⁶⁷. Zgodnie z zapisem proveniencyjnym na wyklejce, pierwotnie stanowił on własność „Ambrożego Grabowskiego w Krakowie”. Oprawiony w szary papier kodeks zatytułowano „Catalogus librorum in Bibliotheca Tynecensi existentium Anno Domini 1787”. Opis ten uzupełnia informacja na karcie pierwszej: „Catalogus librorum tam sacrorum quam profanorum in bibliotheca archicoenobii Tynecensis O.S.P. Benedicti reperibilium per armaria et illorum loculamenta dispositorum ac collocatorum confectus A[nn]o D[omi]ni MDCCLXXXVII” (zob. fot. 1).

Fot. 1. Karta tytułowa katalogu książek opactwa tyńskiego (1787).

Źródło: zob. aneks, poz. 9.

Zdjęcie: Jolanta Gwioździk

⁶⁶ Dwa odpisy inwentarza znajdują się w BN w Warszawie, przy czym jeden z nich najpewniej był przeznaczony dla S.K. Zamoyskiego (obecna sygnatura BN BOZ 2044). Spis liczył ok. 1450 inkunabułów, zob. T.M. Gronowski, *Zwyczajny klasztor...*, s. 35. Inna kopia miała dawną sygnaturę 831 ZNiO, zob. *Kodeks dyplomatyczny...*, s. 8. J.M. Marszalska natomiast wymieniła inwentarz o dokładnie takim tytule i liczbie zarejestrowanych książek, jak sporządzony w 1787 r., jednak z datą 1782 r. Przypuszczała, że spis został opracowany na polecenie opata A.F. Janowskiego, a kopię tego inwentarza „miała jakoby posiadać Biblioteka Ossolineum”. Zob. J.M. Marszalska, *Biblioteka opactwa...*, s. 39-40.

⁶⁷ Kopię lwowską wymieniają T.M. Gronowski i P. Urbański we wstępie do tomu *Monastycyzm XV-XVIII wieku. Tradycja średniowieczna wobec wyzwań nowożytnego humanizmu*, Warszawa 2016.

Katalog rejestrował zgodnie z ich umiejscowieniem w szafach i na półkach 1733 dzieła w 2324 tomach⁶⁸. Układ druków był typowy dla klasztornej księgozbioru, z wyszczególnieniem na pierwszym miejscu bibliistyki i patrystyki, a następnie historiografii świeckiej i kościelnej, teologii, prawa, literatury duchowej, a także zbiorów z zakresu filozofii, matematyki, medycyny i polityki oraz retoryki świeckiej i poezji. W opisie każdego egzemplarza podawano tytuł dzieła, liczbę tomów i liczbę ksiąg, a następnie miejsce i rok wydania.

Kolejne spisy również wiązały się z działaniami odnoszącymi się do planów przemieszczenia zbiorów: „Catalogus librorum in bibliotheca archicenebii Tynecensis reperibilium. Tyniec 5 Iulii 1789” (podpisany przez Hebestreita i A. Chmurzeńskiego, przeora i kustosa tynieckiego) sporządzono 5 VII 1789 r. Katalog rejestrował 2498 ksiąg, w tym 260 rękopisów; cały zasób wyceniono wówczas na 660 zł 4 centów⁶⁹. Około 1800 r. widoczna była dezorganizacja biblioteki: Grabowski relacjonował, że w drodze do opata Chmurzeńskiego, który mieszkał na Opatówce, przechodził przez salę biblioteczną, w której wprost na ziemi leżały stosy ksiąg⁷⁰, jednak akta wizytacyjne z 1803 r. wskazują na odpowiednie zabezpieczanie zbiorów biblioteki i archiwum⁷¹.

Po zatwierdzeniu 2 II 1817 r. zniesienia opactwa, polecono staroście bocheńskiemu Józefowi baronowi Baum Ritter von Appelshofen, by zajął pozostałe dobra poklasztorne w powiecie myślenickim. Z polecenia władz 5 II 1819 r. praktykant powiatowy Jerzy Orfinowicz sporządził wykaz zasobu:

Verzeichniss jener in der Tyniecer Benedictiner Kloster Bibliothek als Addimenta vorfindigen in den Katalog nicht eingeschaltet gewesten und gemäss dem Austrage des [...] Baron von Baum de dato Bochnia 7ten September 1818 [...] Weisung ad nr 35,690 ausgehoben und für die k.k. Lemberger Universität einzuschickenden Bücher und Handschriften vermischten infalts. 5 lutego 1819 r.⁷²

⁶⁸ 1. „Media pars: Biblia sacra expositores, patres et scriptores ecclesiasticos; Sinistra pars: Libri historici tam sacri quam profani”, 2. „Libri theologici”, 3: „Libri iudici canonistae”, 6. „Oratores sacri”, 7. „Libri ascetici”, 8. „Libri Philosophici, mathematici, medici et politici”, 9. „Libri Philologi, oratores profani et poetae”, 10. „Miscellanea” (60 ksiąg), 11. „Varia” (kazania różnych autorów), 12. „Ad Portam in se continet libros rejectos”.

⁶⁹ *Kodeks tyniecki...*, s. 8. Inwentarz ten wymienia także (za B. Dudikiem i W. Kętrzyńskim) J.M. Marszalska, *Biblioteka opactwa...*, s. 40.

⁷⁰ *Wspomnienia Ambrożego Grabowskiego...*, s. 294.

⁷¹ ANK, Oddział 1 na Wawelu, Teki Schneidra 1638, s. 805-813.

⁷² *Kodeks tyniecki...*, s. 8. Spis sporządzony przez Orfinowicza J.M. Marszalska uznała za „najobszerniejszy i w miarę najdokładniejszy”, przytacza przy tym następujący tytuł inwentarza: „Hauptverzeichniss saemtlicher in der Tyniscer ex benedictiner Kloster Bibliothek”, datowany w Bochni 7 IX 1818 r. Tę informację przejęła z pracy A. Nowaka, *Biblioteka...*, zob. J.M. Marszalska, *Biblioteka opactwa...*, s. 40.

Spis liczył 1896 dzieł (wraz z rękopisami), które nie były opisane we wcześniejszym katalogu, a jego opracowanie wiązało się z przemieszczaniem zbiorów między Biblioteką Uniwersytetu Lwowskiego a konsystorzem tarnowskim.

W Bibliotece Uniwersytetu Lwowskiego oraz we Lwowskiej Narodowej Naukowej Bibliotece Ukrainy im. Wasyla Stefanyka zachowało się również kilkanaście [zob. aneks, poz. 13-45] starych druków z dawnej librarii tynieckiej⁷³. O ich przynależności do tego zbioru świadczą noty proveniencyjne oraz oprawy, przy czym niektóre z nich zaopatrzone w superekslibris opactwa tynieckiego [aneks, poz. 37]. Sposób zapisu pozwala na próbę identyfikacji druków, które oznaczali kolejni bibliotekarze, np. „Pro Bibliotheca Tynecensis OSB”, „Ex libris Bibliothecae Monastery Tynecensis OSB”, „Inscriptus Catalogo Libroru[m] Monasterii Tynecensis” itp. (zob. fot. 2). Znane są nazwiska kilku bibliotekarzy, m.in. Tomasza Pawłowskiego, Stanisława Szczygielskiego, Wacława Ziółkowskiego, Fortunata Albrychowicza, Floriana Amada Janowskiego⁷⁴.

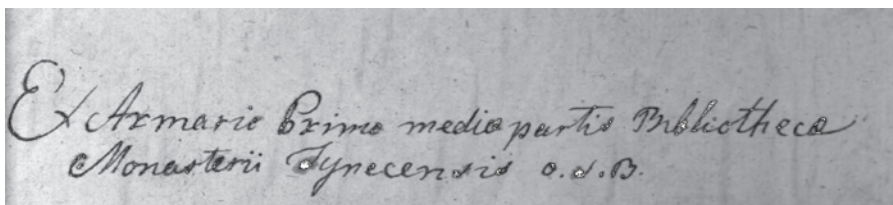
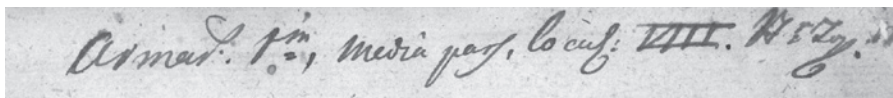

Fot. 2. Zapisy własnościowe opactwa tynieckiego. Źródło: zob. aneks, poz. 17, 28, 32.
Zdjęcie: Jolanta Gwioździk

⁷³ O systemie sygnatur stosowanych w Bibliotece Uniwersytetu Lwowskiego po przeniesieniu zbiorów do nowego gmachu w 1905 r. zob. *Biblioteka Uniwersytecka we Lwowie...*, s. 6-7.

⁷⁴ Zob. P. Szczaniecki, *Tynec...*, s. 202-203.

W każdym woluminie bibliotekarz podawał informację o miejscu umieszczenia książki w szafie i na półce, nadawał także jej numer bieżący (zob. fot. 3)⁷⁵. Zapis nieraz powtarzał, zwykle umieszczając go na wyklejce przedniej i karcie przedtytułowej. Informacje te pełniły funkcję sygnatur, odnosiły się do układu katalogu, w którym w każdym dziale (i odpowiadającej mu szafie) zostawiano puste miejsca na wpisywanie i gromadzenie nabytków. Niekiedy także informowano o darze „dla biblioteki” lub dacie i cenie zakupu⁷⁶, co obecnie pozwala na określenie, jak szybko po dacie publikacji książki trafiały do opactwa w Tyńcu.

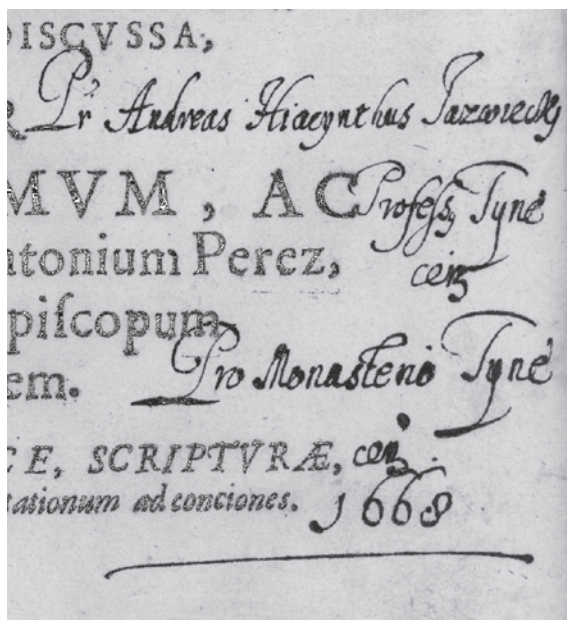
Fot. 3. Przykładowe zapisy rozmieszczenia tomu w szafie bibliotecznej. Źródło: zob. aneks, poz. 16. Zdjęcie: Jolanta Gwioździk

W klasztorze mogło funkcjonować kilka księgozbiorów. Największy zbiór był przeznaczony do użytku całej wspólnoty. Mniejsze były przechowywane w miejscach ich użytkowania, np. w refektarzu, na chórze, w kościele, w infirmerii. Zgodnie z zaleceniami reguły i wskazówkami wizytatorów mnisi nie powinni posiadać prywatnych księgozbiorów, choć możliwe było gromadzenie i użytkowanie przez nich książek, nawet dożywotnio. Niekiedy jednak zakonnicy mieli własne zbiory, które oddawali do wspólnej librarii. Tę praktykę potwierdzają zapisy donacyjne braci Hiacynta Załęckiego oraz Andrzeja Hiacynta Jazwieckiego (zob. fot. 4).

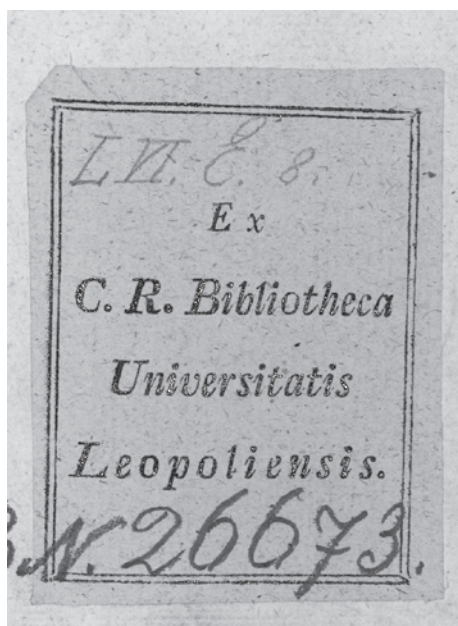
⁷⁵ Sygnatury wprowadzono najpewniej ok. 1717 r., umieszczał je wówczas Dominik Źarski, zob. P. Szczaniecki, *Tynec...*, s. 202.

⁷⁶ W pierwszej połowie XVII w. na zakup książek przewidziano po 100 dukatów rocznie, zob. tamże, s. 201.

Fot. 4. Zapis donacyjny
Andrzeja Hiacynta
Jazwieckiego. Źródło: zob.
aneks, poz. 33.
Zdjęcie: Jolanta Gwioździk

Odrębnymi znakami proweniencyjnymi była pieczęć i ekslibris Biblioteki Uniwersytetu Lwowskiego, zwykle umieszczane na wyklejce przedniej i na karcie tytułowej każdego druku (zob. fot. 5).

Fot. 5. Ekslibris i pieczęć Biblioteki
Uniwersytetu Lwowskiego.
Źródło: zob. aneks, poz. 15, 25.
Zdjęcie: Jolanta Gwioździk

Zachowane dokumenty oraz poszczególne egzemplarze rękopisów i druków z dawnej librarii tyńieckiej pozwalają na badanie relacji i uwarunkowań rozwoju, upowszechniania oraz funkcjonowania pisma i druku w środowisku zakonnym. Digitalizacja tego zasobu ułatwiłaby uzyskanie dostępu do poszczególnych tekstów oraz do źródeł, np. katalogów bibliotecznych, a także wsparłaby podejmowanie działań dokumentacyjnych, mających na celu rekonstrukcję cyfrową pozostałości po cennych dla kultury polskiej archiwum i biblioteki opactwa w Tyńcu.

Aneks

REKOPISY

Centralne Państwowe Archiwum Historyczne we Lwowie (Fond Namiestnictwo Galicyjskie)

1. Wykaz mnichów przebywających w opactwie, 1777 r., sygn. 146/84/2073.
2. Korespondencja w sprawie zatrudnienia byłych zakonników, 1810 r., sygn. 146/7/504.
3. Kwity, doniesienia, korespondencja i inne dokumenty na temat likwidacji klasztoru benedyktynów w Tyńcu, T. 1-6, sygn. 146/84/2073-2078.

Biblioteka Uniwersytetu Lwowskiego (Tyneciana, sygn. 1707 IV)

4. Akta prawne i gospodarcze z lat 1516-1792, 45 jednostek.

Lwowska Narodowa Naukowa Biblioteka Ukrainy im. Wasyla Stefanyka

(zbiory Biblioteki Fundacji Wiktora hr. Baworowskiego, fond 4)

5. Acta actorum, praesentationum, institutionum, constitutionum, ordinationum tam generalis monasterii Tynecensis quam aliorum particularium co[n]ventuu[m] ab eodem monasterio Tyn[ecensi] dependentium. Ab Anno Domini 1634, sygn. Baw. 602.

6. Acta commissorialia Abbatiae Tynecensis conscripta anno domini millesimo septingentesimo, sygn. Baw. 603.
7. Acta Venerabilis Capituli Monasterii Tynecensis Ordinis Sancti Benedicti Congregationis Cluniacensis sub priorata [...] infrascriptorum ad [...] An Rdm Patrum ab. a dni 1703 – [1713], sygn. Baw 599.
8. Akta konwentu Benedyktynów Tynieckiego z czasu administracji Karola Ferdynanda Królewica polskiego, biskupa wrocławskiego, gdy tenże był administratorem opactwa tynieckiego i czerwińskiego [nazwa dokumentu nadana przez Aleksandra Batowskiego], sygn. Baw. 604.
9. Cathalogus librorum tam sacrorum quam profanorum in Bibliotheca Archi. Coenobii Tynecensis O.S.P. Benedicti reperibilium per armaria et illorum loculamenta dispositorum ac callatorum confectus AD 1787, sygn. Baw. 598.
10. Transumptum privilegiorum et aliorum documentorum, decretorum, dispositionum, manifestationum et variarum transactionum hareditatem villae Gromnik enucleantium ad conventum Tynecensem, invenitur etiamdecretum ultimum comitale Ioannis III, quo possessores praeftaevillae Gromnik insident bonis, nec non etiam denoviter reperta documenta ad eandem causam spectantia, sygn. Baw. 596.
11. Tynec Opactwo Benedyktyńskie. Regestr przychodu i wydatków apteki, którą to zgromadzenie w klasztorze tym utrzymywało od r. 1649 do r. 1662, sygn. Baw. 107.
12. [Kopia notatek z 1814 r. Stanisława (Odda) Kontentowicza na egzemplarzu *Aguila Polono-Benedictina...* (Kraków 1663) S. Szczygielskiego, znajdującym się w zbiorach Biblioteki Seminarium Duchownego w Tarnowie], sygn. Baw. 1092.

DRUKI

Biblioteka Uniwersytetu Lwowskiego

13. BENEDICTUS XIII

Concilium Romanum ; in sacrosancta Basilica Lateranensi celebratum anno universalis jubilaei 1725 / a ... Benedicto Papa XIII. – Augustae Vindelicorum] ; Graecii : Sumptibus Philippi et Martini Veith fratrum, 1726. – Prow.: 1. Monasterii Tynecensis OSB [k. tyt.] 2. Pro Bibliotheca Tynecensis 1721 [k. tyt.].– Opr.: tekt.– Sygn. 187701 I.

14. BENEDIKT XIII

Sanctissimi, Domini, Domini Benedicti XIII. . . . Sermones Biblico-Ecclesiastici Super Sacrum Librum Exodi Ad Clerum, Populúmque Beneventanum dicti ab

eodem Sanctissimo Domino, cùm adhuc esset ejusdem Ecclesiae Metropolitanae Archi-Episcopus, Titulo: Fr. Vincentius Maria, ... Ursinus Post Italicam Editionem tertiam Romanam, pro Operis dignitate, nunc Latinè redditi, ... per Indicem peculiarem aptati in omnes anni Dominicas, et Festas Dies, à Francisco Salesio Gailler. – Pars Prima. – Augustae Vindelicorum ; Graecii : Sumptibus Philippi, Martini, Joannis Veith, Hæredum, 1734. – Prow.: 1. Pro Bibliotheca Tynecensi 1741 [k. tyt.] 2. Arm. VI loc. VI [wkl. prz.] 3. Ex C.R. Bibliotheca Universitatis Leopoliensis [ekslibris]. – Opr.: tekt.– Sygn. 3142 II.

15. BEYERLINCK LAURENS

Magnum Theatrum Vitae Humanae : Hoc Est Rerum Divinarum Humanarumque Syntagma Catholicum, Philosophicum, Historicum, Dogmaticum. Nunc Primum Ad Normam Polyantheae cuiusdam Universalis ... iuxta Alphabeti seriem in Tomos VII per libros XX. dispositum... / auctore Laurentio Beyerlinck... - Coloniae Agrippinae : sumptibus Antonii et Arnoldi Hieratorum Fratrum, 1631.– T. 1: Prow.: 1. 1. Ex C.R. Bibliotheca Universitatis Leopoliensis [ekslibris] 2. Arm. 1mipartis sinistra [wkl. prz.] 3. Monasterii Tynecensis OSB [k. tyt.] 3. Prow. nieczytelna.– Opr.: desk., sk. jasna, plakieta, tłoki ślepe, wycisk: Polyanthe Tomus Primus, 2.– T. 6: Prow.: 1. Ex C.R. Bibliotheca Universitatis Leopoliensis [ekslibris] 2. Arm. 1sinistra partis [wkl. prz.] 2. Inscript. [in] Catalogo libror. Bibliothecae Regij Cenobij Tynecen. Ord. SS. P. in Benedicti A.D. 1652 [k. tyt.] 3. Monasterii Tynecensis OSB [k. tyt.].– Opr.:desk., sk. jasna, plakieta, tłoki ślepe, wycisk: Polyanthe... Tomus SEXTUS, 2 klamry.– Sygn. 2404 IV.

16. CELADA DIEGO DE

R. P. Didaci De Celada ... In Estherem commentarii litterales et morales cum duplici tractatu appendice...– Lugduni : sumptibus haered. Petri Prost, Philippi Borde et Laurentii Arnaud, 1648.– Prow.: 1. Ex C.R. Bibliotheca Universitatis Leopoliensis [ekslibris] 2. Ex Armario I media partis Bibliotheca Monasterii Tynecensis O.S.B [wkl. prz.] 3. Armarii 1mi Bibliotheca Tynecensis O.S.B [k. przedtyt.] 4. P[ate]r Andreas Hiacynthus Jazwiecky Professus Monrij Tynecensis, 1648. Pro Monasterio Tynecen. mp. [k. tyt.].– Opr.: tekt., perg.– Sygn. 7 IV.

17. CHERUBINI LAERZIO [et all]

Magnum Bullarium Romanum a Beato Leone Magno usque ad S.D.N. Benedictum XIV//Opus ... Laertii Cherubini ... a Angelo Maria Cherubino, deinde a Angelo a Lantusca et Joanne Paulo a Roma ... illustratum & auctum ... accedunt ... vitae omnium Pontificum ... ; Magnum Bullarium Romanum, Seu Ejusdem Continuatio... – Romae : Ex Typographia Reverendae Camerae Apostolicae ;

Luxemburgi : sumptibus Henrici-Alberti Grosse, 1727-1754.– T. 5: Urbani VIII reliquas, deinde Innocenti X conflit. complectens.– Editio novissima.– Prow.: 1. Ex Libris Bibliotheca Monastery Tynecensis [k. tyt.]– T. 9: Constitutines variorum pontificum...– Prow.: Ex Libris Bibliotheca Monastery Tynecensis O.S.B. Arm 4 [k. tyt.]– T. 13: Complectens constitutiones ab Innocentio XIII et Benedicto XIII editas...– Prow.: 1. Ex C.R. Bibliotheca Universitatis Leopoliensis [ekslibris] 2. Ex Libris Bibliotheca Monastery Tynecensis O.S.B. Arm 4 [k. tyt.]– Opr.: tekt., sk. brunatna.– Sygn. 1 IV.

18. COMBEFIS FRANÇOIS

Historia haeresis monothelitarum sanctaeque in eam sextae synodi actorum vindiciae ; diversorum item antiqua ac medii aevi tum historicae sacrae tum dogmatica, Graeca opuscula ; Accedit Manuelis Palaeogi in laudem defuncti Theodori fratris dicta oratio... / Opera ac studio ... Francisci Combefis...– Parisiis : sumptibus Antonii Bertier, 1648.– Prow.: 1. Ex C.R. Bibliotheca Universitatis Leopoliensis [ekslibris] 2. Armarii Primi pars sinistra Bibliotheca Monasterii Tynecensis OSB [wkl. prz.] 3. Ex Cathalogo Librorum Monrij Tynecensis AD 1660 Die 16 Decem. [k. tyt.] 4. CR Bibliotheca Universitat. Leopolien [pieczęć]– Opr.: tekt., sk. brunatna.– Sygn. 8IV.

19. CORSETTI ANTONIO

Repertorium veridicum aureuz ac preclarissimu[m] excellentissimi iurivtriusqz luminis domi / Antonij Corseti in Abbatem Panor[m]itanum].– Noviter impressioni datum...– Lugduni : [s.n.] 1517.– Prow.: 1. Inscriptus Catalogo Monasterij Tynecensis [k. tyt.] 2. Sum emptus p frem paulum de Cracouia Baccalaureu. sacroru Canonum Ordinis Sti Bndicti [k. tyt.]– Opr.: tekt., pólsk.– Sygn. 2690 IV.

20. CORSIGNANI PIETRO ANTONIO

Acta sanctorum martyrum Simplicii, Constantii et Victoriani, quorum reliquiae Celani apud Marsos antiqua veneratione coluntur, vindicata... / opera et studio Petri Antonii Corsignani...– Romae : excudebat Joannes Generosus Salomoni, 1750.– Prow.: 1. Ex C.R. Bibliotheca Universitatis Leopoliensis [ekslibris] 2. Armarii IV locu.1 nr currens 485 [wkl. prz.] 3. Ex Libris.– Opr.: tekt.– Sygn. 3384 III.

21. DOMINICUS [NANUS MIRABELLIUS], AMANTIUS BARTHOLOMĀUS, TORTI FRANCISCO, LANG JOSEPH

Novissima Polyantha : in libros XX dispertita ... Opus praeclarum, ... cum Graecarum, tum Latinarum refertum ... / primum quidem a Dominico Nano Mirabellio, Bartholomaeo Amantio, Francisco Tortio ... collectum ...

; Nunc vero a mendis repurgatum, ... auctum, ... locupletatum ... studio et opera Josephi Langii...– Francofurti : sumptibus Lazari Zetzneri, 1613.– Prow.: 1. Monasterij Tynecensis [k. tyt.]. 2. Ex CR Bibliotheca Universitatis Leopoliensis [p.] 3. Armarii I pars sinistra Bibliot. Monasterii Tynecensis OSB.– Opr.: tekt., pólsk.– Sygn. 193 III.

22. FAGNANI PROSPERO

Prosperi Fagnani Commentaria in Quinque libros Decretalium. – Venetiis : ex Typographia Balleoniana, 1742.– T. 1: ... in primum librum.– Prow.: 1. Monasterii Tynecensis OSB [k. tyt.] 2. P[ro] Bibliotheca ac interim usu [...]Tinecensis [k. tyt.].– T. 2: ... in quatuor librum Decretalium.– Prow.: 1. Ex C.R. Bibliotheca Universitatis Leopoliensis [ekslibris] 2. P Bibliotheca ac usu Judici Jusi [...] Tinecen. [k. tyt.] 3. Monasterii Tynecensis OSB [k. tyt.] 4. CR Bibliotheca Universitat. Leopoliens [pieczęć].– Opr.: tekt., sk. brunatna.– Sygn. 1284 IV.

23. GAILLARD JACQUES

[Eshkoł anavim] hoc est = Specimen quaestionum in novum instrumentum, de filio hominis Eskòl 'anavim hoc est Specimen Quaestionum in novum instrumentum de filio hominis/ auctore jacobo Gaillardo...– Lugduni Batavorum : apud Felicem Lopez, 1684.– Prow.: 1. Ex C.R. Bibliotheca Universitatis Leopoliensis [ekslibris] 2. Ex C.R. Bibliotheca Universitatis Leopoliensis [pieczęć] 3. Pars 3 loc. 4 Arm. NB. Actum est Die 23 Aprilis Anno Domini 1776. NB. Actu[m] secundario est Die 15 Maj hoc solo Anno L.K.M.S. [wkl. prz.].– Opr.: tekt. perg.– Sygn. 2459 II.

24. GAZZANIGA PETRO MARIA

F. Perti Mariae Gazzaniga ... Praelectiones Theologicae nunc quarto ab autore emendatae et auctae suoarum Auditorum.– T. 4: De Virtutibus Theologicis fide, spe et caritate.– Vindobonae : typis Joan. Thomae Nobilis et Trattner, 1780.– Prow.: 1. Ex C.R. Bibliotheca Universitatis Leopoliensis [ekslibris] 2. Armarii LI 3. Monastery Tynecen [k. tyt.].– Opr.: tekt. pólsk.– Sygn. 2480 II.

25. GERVASIO AGOSTINO

Fr. Augustini Gervasio ... de Verbo Dei incarnato : libri tres in usum Academiae Juventutis...– Vindobonae : typis Joannis Thomae de Trattner, 1764.– Prow.: 1. Ex C.R. Bibliotheca Universitatis Leopoliensis [ekslibris] 2. Ex C.R. Bibliotheca Universitatis Leopoliensis [p.] 3. Monasterij Tynecensis OSB [k. tyt.] 4. Armarii 3 Monasterii Tynecensis OSB [wkl. prz.].– Opr.: tekt., pólsk.– Sygn. 2484 II.

26. JAN CHRYSOSTOM ŚW.

Ovintus et ultimus tomus operum / d. Ioannis Chrysostomi variorum argumentorum in quo exegetica quadam item didactica ac paraenetica ... complectuntur... – Basileae : Froben, 1547. – Prow.: 1. Ex C.R. Bibliotheca Universitatis Leopoliensis [ekslibris] 2. Ex Armario Primo media partis Bibliotheca Monasterii Tynecensis OSB [wkl. prz.] 3. Inscriptus Catalogo Libroru. Monasterii Tynecensis [k. tyt.] 4. C.R. Bibliotheca Universitatis Leopoliensis [p.]. – Opr.: tekt. – Sygn. 926 IV.

27. LIGUORI ALFONSO MARIA DE'

Theologia Moralis ... / D. Alphonsi De Ligorio Episcopi ... una cum ... Joannis Dominici Mansi Archiepiscopi Lucenses Epitome Doctrinae Moralis, Et Canonicae Ex Operibus Benedicti XIV... – Editio septima absolutissima nunc denum Ab ipso Auctore novissimis curia recognita ... – T. 1. – Bassani : Sed. prostant Venetiis, 1773. – Prow.: 1. P. Antonius OSB [k. tyt.] 2. Pro Bibliotheca Tynecensis O.S.B. [k. tyt.] 3. Arm. IV locus 2 nrus curre. 509. – Opr.: tekt., perg. – Sygn. 4 IV.

28. LOMBARDUS PETRUS

Petri Lombardi Parrhysiensis ecclesie quondam antistitis: viri divinarum rerum eruditissimi: Sententiarum textus ; per capitula, ac capitum recenter distinctioni: cuilibetque distinctioni Henrici Gorichemii propositiones: Egidii de Roma elucubrations: Henrici de Urimaria additiones... [Basileae] : Adam Petri, 1516. – Prow.: 1. Stanislaus Tarnawski emptus una marca [wkl. prz.] 2. Armar. II 3. Caluinus de Petro Lombardo lib. 3 [...] cap 2 [...] Quis quidem [...] magistroru. scholis nact. est. [k. tyt.] 4. Inscriptus Catalogo lib. Monry Tynecensis [k. tyt.] 5. Monasterii Tynecensis OSB [k. tyt.]. – Opr.: tekt. pól. – Sygn. 2721 III.

29. MABILLON JEAN, ACHERY LUC D', RUINART THIERRY

Acta sanctorum ordinis S. Benedicti in saeculorum classes distributa... / collegit Domnus Lucas d' Achery ... ac cum eo edidit Joannes Mabillon ... – Venetiis : apud Sebastianum Coleti et Josephum Bettinelli, 1733. – T. 1: Saeculum primum Quod Est Ab Anno Christi D Ad DC. – Prow.: 1. Ex C.R. Bibliotheca Universitatis Leopoliensis [ekslibris] 2. Ex Armario I Sinistra partis Bibliotheca Monasterii Tynecensis O.S.B. [wkl. prz.] 3. Monasterii Tynecensis O.S.B. [k. tyt.]. – Opr.: tekt., sk. brunatna. – T. 2: Saeculum sextum Quod Est Ab Anno Christi MAD MC. – Prow.: 1. Ex C.R. Bibliotheca Universitatis Leopoliensis [ekslibris] 2. Ex Armario I Sinistra partis Biblioth. Monasterii Tynecensis O.S.B. [wkl. prz.] 3. Monasterii Tynecensis O.S.B. [k. tyt.]. – Opr.: desk., sk. brunatna. – Sygn. 12 IV.

30. MARRIER MARTIN, DU CHESNE ANDRÉ

Bibliotheca Cluniacensis : in qua SS. Patrum Abb. Clun. vitae, miracula, scripta, statuta, privilegia chronologiaque duplex, item catalogus abbatiarum, prioratum, decanatum ... nunc primum ex ms. codd. collegerunt Martinus Marrier ... Andreas Quercetanus qui eadem disposuit, ac notis ill... – Lutetiae Parisiorum : Cramoisy ; sumptibus Roberti Fovet, 1614.– Prow.: 1. Ex C.R. Bibliotheca Universitatis Leopoliensis [ekslibris] 2. Armarii I pars sinistra Bibliotheca Monasterii Tynecensis OSB [wkl. prz.] 3. Armarii I pars sinistra partis, loculamencatorum IV [k. przedtytułowa] 4. Monasterii Tynecensis [k. tyt.] 5. Ex Cathalogo Libroru. Regij Caenobij Tynecensis Fratrum O.D.S.P.N. Benedicti, A D 1651 [k. nlb. 3].– Opr.: deska, sk. jasna, radelko, wycisk: [BI]BLIOTHECA CLV[NA]CENSIS, plakieta, narożniki, klamry.– Sygn. 190 IV.

31. MITTARELLI GIOVANNI BENEDETTO, COSTADONI ANSELMO

Annales Camaldulenses Ordinis Sancti Benedicti ... quibus plura inseruntur tum ceteras Italico-monasticas res tum historiam ecclesiasticam remque diplomaticam illustrantia... / Joanne Benedicto Mittarelli et D. Anselmo Costadoni ... auctoribus. – Tomus primus [–nonus]. – Venetiis : Monasterium Sancti Michaelis de Muriano ; apud Jo. Baptistam Pasquali, 1755.– Prow.: 1. Monasterii Tynecensis OSB [k. tyt.] 2. P. Hyacinthi Załęcki OSB Professi Tynecensis ibidem Phi.ae ac S. Theologiae Speculativae Professoris, nunc SS. Canonum Lectoris actualis, Magistri Novitiorum mpp. Idem jus plenum cessit hujus Libri Illustri Adm. et Reverendo Patri Gregorio Chebanowski Professo Tyn. [k. tyt.] 3. Armarii I pars sinistra Bibliot. Monasterii Tynecensis O.S.B. [wkl. prz.] 4. Ex C.R. Bibliotheca Universitatis Leopoliensis [ekslibris].– Opr.: tekt., pólsk.– Sygn. 196 III.

32. NERINI FELICE MARIA

Felicis Nerini ... De templo et coenobio : sanctorum Bonifacii et Alexii historica monumenta. – Romae : Typographia Apollinea Apud Heredes Jo. Laurentii Barbiellini, 1752. – Prow.: 1. Pro Bibliotheca Tynecensi OSPB [k. tyt.] 2. Armarii 4 [wkl. prz.] 3. Ex C.R. Bibliotheca Universitatis Leopoliensis [ekslibris].– Opr.: tekt.– Sygn. 3383 III.

33. PÉREZ ANTONIO

Authentica fides Matthaei controversiis agitata et discussa / auctore ... Antonio Perez, Benedictino Episcopo Urgellenis Ad ... D.D. Gaspare[m] de Guzman, Comitem Ducem Oliviarum ... an[n]o 1632.– [Barcinone : Ex praelo Petri La Cavalleria], 1632.– Prow.: 1. Ex C.R. Bibliotheca Universitatis Leopoliensis [ekslibris] 2. Armarii I pars media [wkl. prz.]

3. Pr Andreas Hiacynthus Jazwiecki Profess. Tynecensis Pro Moterio Tynecensi 1668 [k. przedtytułowa.] 4. Monasterii Tynecensis O.S.B. [k. przedtytułowa.] 5. Pr Andreas Hiacynthus Jazwiecki Profess Tynecensis Pro Moterio Tynecensi [k. tyt.].– Opr.: tekt., perg.– Sygn. 3387 III.

34. PERTARCA FRANCESCO

Trostspiegel in Glück und Unglück Des Weitberumbten Hochgelehrten fürtrefflichen Poeten und Oratorn Francisci Petrarche Trostbücher / von Rath, That, und Artzeney in Glück und Unglück... – Getruckt zu Franckfurt am Mayn : In Verlegung Christ. Egenolffs Erben, 1584 .– Prow.: 1. Ex C.R. Bibliotheca Universitatis Leopoliensis [ekslibris] 2. Arm. III minus loc. V ad nr. Curr. 17 3. Ex Bibliotheca Caesareo-Regiae Universitatis Leopoliensis [ekslibris] 4. Monasterii Tynecensis [k. tyt.] 5. C.R. Bibliotheca Universitatis Leopoliensis [pieczęć] 6. SA [k. tyt.] 7. [Zapis wytarty].– Opr.: tekt.– Sygn. 6206 III.

35. PIUS V

Apostolicarvm Pii Qvinti Pont. Max. Epistolarvm : Libri Qvinque... operâ et curâ Francisci Govbav.– Antverpiæ : Ex Officina Plantiniana Balthasaris Moreti, 1640.– Prow.: 1. Ex C.R. Bibliotheca Universitatis Leopoliensis [ekslibris] 2. Pars II arm. VIII loc. VI numer. curr.14 [wkl. prz.] 3. Inscriptus Monastery Tynecensis Ordinis SPN Benedicti [k. tyt.].– Opr.: tekt.– Sygn. 3594 II.

36. POLACCO GIORGIO

Illustrationes, et Commentaria Ad Bullam S.D.N.D. Urbani Papae VIII. Pro sacri Iubilei Anno MDCXXV. / Georgii Polacchi Presbyteri Veneti ... Ipsis S.D.N. Urbano Pont. max. fulgentiorique eius filio Vladislao Sigismundo Principi Poloniae ... consecrata. – Venetiis : Apud Baretium Baretium, 1625.– Prow.: 1. Bibliotheca Tynecensis OSB [wkl. prz.] 2. Fratris Damasceni Jaronski ad vsum p. monasterio Tyniec. post pie defunctum Adm. Rdum Dominum Thomae Piotrowic [k. tyt.] 3. Monasterii Tynecensis OSB [k. tyt.].– Opr.: tekt., pólsk.– Sygn. 2437 II.

37. RUPERT DE DEUTZ

Ruperti abbatis monasterii s. Heriberti Tvitiensis ord. s. Ben. opera quotquot hactenus haberi potvervnt, auctiora et correctiora quam antea... [studio Gregorii Tarissii].– Parisiis : sumptibus Croli Chastellain, 1638.– T. 1-2.– Prow.: 1. Ex Armario Primo media partis Bibliotheca Monasterii Tynecensis [wkl. prz.] 2. Inscriptus [def.].– Opr.: deska, sk. jasna, tł. ślepe, klamry, superekslibris.– Sygn. 2 IV.

38. TEDESCHI NICCOLÒ [ET ALL]

Cum additionibus clarissimi viri Domini Zacharie Ferrerij Vincentini Abbatis Subasiensis nuperrime in lucem editis et cum quibusdam alijs tractatibus alias non impressis. Prima pars Abbatis Siculi Panor. super secundo decretaliu[m] cu[m] casuum Bernardi interpositio[n]e: [et] cu[m] apostillis. J.U. doc. consummatissimi do. Andree Barbatie siculi necno[n] cu[m] summarijs et additionibus editis per eccellente[m]. J.U. doc. Do. Aeneam de Falconibus de Ma[n]liano Sabine...– Impressa Lugduni : Per magistru[m] Jacobu[m] Sachon, 1517.– Prow.: 1. Armarii 3 Monasterii Tynecensis O.S.B. [wkl. prz.] 2. Inscriptus Catalogo Monastery Tinecen. [k. tyt].– Opr.: deska, sk. brunatna, tł. ślepe, radełko, wycisk: BR?S... ABBATIS SVp?SCDO?, 2 klamry.– Sygn. 2542 IV.

Lwowska Narodowa Naukowa Biblioteka Ukrainy
im. Wasyla Stefanyka

39. CONCILIUM

Concilium Provinciale Regni Poloniae... / Bernardus Macieiwski habuit Petricovie ... 1607.– Cracoviae : In Offic. Andreae Petricovii, 1630.– Prow.: 1. Bibliotheca Collegii S[ocietatis] Jesu Staraviesiae [pieczęć].–Adl. CT 97027;

egz. a. – Sygn. adl. CT 104259/k1-4 .

40. CONSTITUTIONES

Constitutiones Synodorum Metropolitanae Eccl. Gnesnen[sis] Provincialium... / Ioannis Węzyk ... editae.– Cracoviae : In officina Andreae Petricovii, 1630.– Prow.: 1. Monasterii Tynecensis OSB [k. tyt.] 2. Est Mnry Tynecen. [k. tyt.] 3. Arm V ser. v 4. Incipit Catalogo librorum Monry Tinecen. Ord. SSPN Benedicti 1631 [k. tyt.] 5. Incipit Catalog. Bibl. Coll. Sandec. Soc. Jesu [k. tyt.] 6. Ex libris Collegii Chyrowiensis Societatis Jesu [wkl. prz.] 7. Bibliotheca Collegii S. Jesu Staraviesiae [p.] 8. Arm. 3 [wkl. tł.].– Opr.: tekt. perg zielony.– Sygn. CT II 97027/k 1-4;

egz. a. – Prow.: 1. Monasterii Tynecensis 1630 [k. tyt.] 2. Inscriptus Catalogo Bibl. Coll. Neo- Sandec. Soc. Jesu [k. tyt.] 3. Fris Mathei [?] J[...] liber[...] [k. tyt.] 4. Fris Casimirus Bernacki A. D. 1639 [?] die 16[...] [k. tyt.] 5. Ex Libris Caroli Jaworski aplici notarii [...] Cracoviens. Fiscalis [k. nlb. 2]. 6. Arm 3 [wkl. tł.] Nota marginalna: Unum Sacrificium [...]stit testator testamento 1767 d. 9 bris [...] Ioannis sacerdotis J. K. Osiecki mpp [k. nlb. 2].– Opr.: tekt., perg. żółty.– Sygn. adl. CT II 104259/k. 1-4.

41. SYNODUS

Synodus Provincialis Gnesnensis Provinciae / sub ... Laurentio Gembicki ... celebrata.– Cracoviae : In Officina Andreae Peticovii, 1624.– Sygn. adl. CT 104259/k. 1-4.

42. Synodus Provincialis Gnesnensis Provinciae / sub ... Ioanne Węzyk ... celebrata.– Cracoviae : In Officina Andreae Peticovii, 1629.– Sygn. adl. CT 104259/k. 1-4.

43. Synodus Provincialis sub ... / Ioanne Węzyk ... Warsaviae celebrata.– Cracoviae : In Officina Andreae Peticovii, 1636.– Prow.: 1. Bibliotheca Collegii S. Jesu Staraviesiae [pieczęć].– Sygn. adl. CT 97027.

44. Synodus Provincialis Gnesnensis Provinciae / sub ... Matthia Łubieński...– Varsaviae : In Officina Petri Elert, 1646.– Prow.: 1. Ex Monastery Tyneccensis 1646 [k. tyt.] 2. Inscriptus Catalog. Bibl. Coll. Sandec. Soc. Jesu [k. tyt.] 3. Arm. 3 Bibliotheca Tyneccensis OSB [wkl. tyl.] 4. Bibliotheca Collegii S. Jesu Staraviesiae [p.] 5. Biblioteka Kolegium O.O. Jezuitów w Chyrowie [p.] 6. Ex libris Collegii Chyrowiensis Societatis Jesu [wkl. prz.].– Opr.: tekt., perg. żółty, tł., herb Poraj.– Sygn. CT II 95.286/k6/2 np.;

egz. a.– Prow.: Inscriptus Cathalogo [...] Monastery Tynecc. 1646 [k. tyt.].– Sygn. adl. CT 97027.

45. TOMÁS DE VILLANUEVA S.

Illustrissimi ... Thomae a Villanova ... Concionum Sacrarum : tomi duo...– Coloniae Agrippinae : apud Antonium Boetzenum, 1619.– Prow.: 1. Ex libris Collegii Chyrowiensis Societatis Jesu [wkl. prz.] 2. Biblioteka Kolegium O.O. Jezuitów w Chyrowie [p.] 3. Arm. IX s. VIII [wkl. prz.] 3. Ex libris Collegii Chyrowiensis Societatis Jesu [wkl. prz.] 4. Biblioth. Collegii Soc. Jesu Neo-Sandec [p.] 5. Ex libris Fris Christophori No[...] eski II[...] [k. tyt.] 6. Mnrii Tyneccensis OSB [k. tyt.] 7. Mnrii Tyneccensis 1791[?] [k. tyt.] 8. Inscriptus Catalog. Coll. Neo Sandec. Soc. Jesu [k. tyt.] 9. Ex libris Fris [def.].– Opr.: deska, sk. jasna, tł. ślepe, plakietka, wycisk: Thoma Villa Nova, śl. klamer.– Sygn. CT II 96848/k. 1-2.

Bibliografia

Banach R., *Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego w Tarnowie z perspektywy historycznej*, „Fides” 2015, t. 21, nr 1, s. 25-52.

Banach R., *Tyniecka diecezja*, [w:] *Encyklopedia katolicka*. T. 19, Lublin 2013, s. 1234-1235.

Biblioteka Uniwersytecka we Lwowie w latach 1899-1910, Lwów 1912.

Chotkowski W., *Ostatnie lata benedyktyńców w Tyńcu. Przyczynek do dziejów Wszechnicy Jagiellońskiej*, Kraków 1900.

Codex diplomaticus monasterii Tynecensis = Kodeks dyplomatyczny klasztoru tynieckiego. Cz. 1-2, wyd. W. Kętrzyński i S. Smolka, Lwów 1875.

Dudik B., *Archive im Königreich Galizien und Lodomerien*, Wien 1867.

960 lat Opactwa OO Benedyktyńców w Tyńcu. Wystawa ekslibrisów. Krużganki Opactwa w Tyńcu, 28.08-30.09.2004 r., [oprac. i red. katalogu A. Znamirowski], Kraków [2004].

Encyklopedia wiedzy o jezuitach na ziemiach Polski i Litwy 1564-1995, oprac. L. Grzebień i in., Kraków 1996.

Estreicher S., *Katalog tyniecki*, „Rocznik Krakowski” 1965, t. 37, s. 5-36.

Gronowski T.M., *Zwyczajny klasztor, zwyczajni mnisi. Wspólnota tyniecka w średniowieczu*, Kraków 2007.

Haptaś K., *Książki w życiu opata tynieckiego Mikołaja Mieleckiego (zm. 1604), w 400. rocznicę śmierci*, „Rocznik Mielecki” 2004-2005, t. 7-8, s. 233-237.

Hube R., *Kodeks dyplomatyczny Tyniecki*, Warszawa 1872.

Janowski Z., *Odbudowa biblioteki oo. benedyktyńców w Tyńcu zwanej Wielką Ruiną*, „Inżynier Budownictwa” 2009, nr 12, s. 70-73.

Kanior M., *Tyniec wczoraj i dziś. Życie i działalność benedyktyńców tynieckich w latach 1939-2009*, Kraków 2009.

Klimecka G., *Rękopisy i inkunabuły tynieckie w zbiorach Biblioteki Narodowej w Warszawie*, [w:] *Benedyktyni tynieckie w średniowieczu. Materiały z Sesji Naukowej Wawel-Tyniec 13-15.10.1994*, red. K. Żurowska, Tyniec-Kraków 1995, s. 261-283.

Kodeks dyplomatyczny klasztoru tynieckiego. Cz. 1: *Obejmująca rzeczy od roku 1105 do roku 1399*, wyd. W. Kętrzyński, Lwów 1875.

Kudroń T., *Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego w Tarnowie – dziedzictwo i nowa lokalizacja*, „Forum Bibliotek Medycznych” 2014, R. 7, nr 2 (14), s. 203-217.

Kumor B., *Diecezja Tarnowska. Dzieje ustroju i organizacji, 1786-1985*, Kraków 1985.

Marszalska J.M., *Biblioteka opactwa benedyktyńców w Tyńcu w świetle jej inwentarzy*, „Roczniki Biblioteczne” 1997, t. 41, z. 1-2, s. 29-42.

Marszalska J.M., *Inkunabuły tynieckie w zbiorach Biblioteki Wyższego Seminarium Duchownego w Tarnowie*, [w:] *Benedyktyni tynieckie w średniowieczu. Materiały z Sesji Naukowej Wawel-Tyniec 13-15.10.1994*, red. K. Żurowska, Tyniec-Kraków 1995, s. 285-300.

Miodońska B., *Kodeksy iluminowane benedyktyńców tynieckich : wieki XIV-XV : (uwagi historyka sztuki)*, [w:] *Benedyktyni tynieckie w średniowieczu. Materiały z Sesji Naukowej Wawel-Tyniec 13-15.10.1994*, red. K. Żurowska, Tyniec-Kraków 1995, s. 243-260.

Monastycyzm XV-XVIII wieku. Tradycja średniowieczna wobec wyzwań nowożytnego humanizmu, red. nauk. T.M. Gronowski, P. Urbański, Warszawa 2016.

Muszyńska K., *Oprawa «Sakramentarza tynieckiego»*, „Biuletyn Informacyjny Biblioteki Narodowej” 1988, nr 3-4 (106-107), s. 28-30.

Nowak A., *Słownik biograficzny kapłanów Diecezji Tarnowskiej 1786-1985*. T. 1: *Biskupi i kanonicy*, Tarnów 1999.

Nowak A., *Z działalności ks. Józefa Bąby*, „Currenda. Pismo Urzędowe Diecezji Tarnowskiej” 1969, nr 119, s. 249-255.

Pączek J., *Biskup Grzegorz Tomasz Ziegler jako organizator diecezji tynieckiej (tarnowskiej) (1822-1827)*, „Prawo Kanoniczne. Kwartalnik Prawno-Historyczny” 1969, nr 12 (3-4), s. 129-199.

Piech Z., *Średniowieczne pieczęcie tynieckie*, [w:] *Benedyktyni tynieccy w średniowieczu. Materiały z Sesji Naukowej Wawel-Tyniec 13-15.10.1994*, red. K. Żurowska, Tyniec-Kraków 1995, s. 121-140.

Pietrzekiewicz I., Rogoż M., *Ambrożego Grabowskiego kłopoty z cenzurą*, „Klio – Czasopismo Poświęcone Dziejom Polski i Powszechnym” 2011, t. 17, nr 2, s. 3-26.

Podlacha W., *Miniatury tynieckich ksiąg liturgicznych w Bibliotece Uniwersytetu we Lwowie*, [w:] *Księga pamiątkowa ku czci Bolesława Orzechowicza*. T. 2, Lwów 1916, s. 195-210.

Potkowski E., *Pragmatyczna piśmienność w średniowiecznym Tyńcu*, [w:] *Benedyktyni tynieccy w średniowieczu. Materiały z Sesji Naukowej Wawel-Tyniec 13-15.10.1994*, red. K. Żurowska, Tyniec-Kraków 1995, s. 71-91.

Potkowski E., *Problemy kultury piśmienniczej łacińskiego średniowiecza*, „Przegląd Humanistyczny” 1994, t. 38, nr 3, s. 21-40.

Szczaniecki P., *Dzieje budynków klasztornych w Tyńcu*, „Studia Theologica Varsoviensia” 1973, t. 11, nr 2, s. 279-294.

Szczaniecki P., *Katalog opatów tynieckich*, „Nasza Przeszłość” 1978, t. 48, s. 9-244.

Szczaniecki P., *Mścislaw*, [w:] PSB. T. 22: *Morsztyn Zbigniew – Niemirycz Teodor*, Wrocław 1977, s. 255-256.

Szczaniecki P., *Tyniec*, Tyniec 2008.

Szczaniecki P., *Tyniecki fronton i supereklibris*, [w:] *Bibliologia, literatura, kultura. Księga pamiątkowa ofiarowana profesor Wacławie Szelińskiej*, pod red. M. Konopki, M. Zięby, Kraków 1999, s. 457-460.

Szczaniecki P., *Umysłowość i kultura duchowa klasztorów krakowskich za czasów Jana Kochanowskiego*, [w:] *Cracovia Litterarum. Kultura umysłowa i literacka Krakowa i Małopolski w dobie Renesansu. Księga zbiorowa Międzynarodowej Sesji Naukowej w czterechsetlecie zgonu Jan Kochanowskiego (w Krakowie, 10-13 października 1984 r.)*, red. T. Ulewicz, Wrocław 1991, s. 267-282.

Tyniec. Sztuka i kultura benedyktynów od wieku XI do XVIII. Katalog wystawy w Zamku Królewskim na Wawelu, październik - grudzień 1994, red. nauk. K. Żurowska, oprac. red. M. Podłodowska-Reklewska i E. Pycińska, Kraków 1994.

Wagner A., *Supereklibris polski. Studium o kulturze bibliofilskiej i sztuce od średniowiecza do połowy XVII wieku*, Toruń 2016.

Woźniak M., *Konserwacja sakramentarza tynieckiego – rękopisu na pergaminie z XI wieku*, [w:] *Benedyktyni tynieccy w średniowieczu. Materiały z sesji naukowej, Wawel – Tyniec 13-15 października 1994*, red. K. Żurowska, Tyniec-Kraków 1995, s. 301-312.

Wspomnienia Ambrożego Grabowskiego z ilustracjami. T. 1, wyd. S. Estreicher, Kraków 1909.

Wyczawski H.E., *Przygotowanie do studiów w archiwach kościelnych*, wyd. 2 popr. i uzupeł., red. T. Moskal, A.K. Sitnik, Kraków 2013.